

Motion till riksdagen 2021/22:3880

av **Magnus Oscarsson m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	4
Tabell	10
Jordbruket är grunden.....	11
Stärk försörjningstryggheten	11
Nationella mål för självförsörjningsgraden behövs	12
Bra med en sammanhållen livsmedelsstrategi	12
Inrätta ett nationellt råd för livsmedelsstrategin	13
Lönsamhet och konkurrenskraft.....	13
Lika villkor för svenska och europeiska bönder.....	13
Förändring i beteskravet för kor i lösdrift.....	13
Säkra en långsiktig animalieproduktion.....	14
Säkra generellt goda företagsvillkor	14
Främjandeuppdrag till myndigheter.....	14
Startstöd för unga jordbrukare	15
Minskat regelkrångel	15
Effektiva och förutsägbara tillståndprocesser	16
Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel	16
Förenkla handläggningen genom AI.....	17
Naturbetesdrift	17
Brott begångna av djurrättsaktivister.....	17
Ansvarsfull offentlig upphandling.....	18

Ursprungsmärkning vid serveringar inom regioner och kommuner	18
Reformering av EU-ersättningarna	18
Den svenska ståndpunkten om EU:s gemensamma jordbrukspolitik	18
Förbättringar i EU-stöden	18
Nationell medfinansiering av CAP	19
EU-ersättningarna i rätt tid.....	19
Nej till dubbel bestraffning av jordbrukare.....	20
Satsningar på landsbygdens miljö och struktur	20
Stärkt konsumentmakt	20
Obligatorisk ursprungsmärkning av kött och fisk.....	21
Förändrad struktur för vattenrelaterade myndigheter	22
Lokala kontrakt.....	23
Skolans viktiga roll.....	23
Underlätta och främja livsmedelsexporten	23
Ersättningar för viltskador	24
Ersättning vid skördekatastrofer	24
Jordbruk ska inte vara miljöfarlig verksamhet	24
Bondens rätt vid exploatering.....	25
Nej till uppluckring av jordförvärvslagen.....	25
Underlätta kapitalförsörjning till jordbruket.....	25
Uppdatera Norrlandsstödet årligen	25
Hållbara gödningsmetoder.....	26
Biodlingen.....	26
Hästnäringen	27
Cirkusnäringen.....	27
Framtidens livsmedel.....	27
Bättre personalförsörjning	27
Böndernas roll vid kriser	28
GMO.....	28
Minska matsvinnet.....	28
Djurskydd	29
Glada grisar med knorr	29
Djurtransporter.....	29
Distriktsveterinärernas samhällsuppdrag.....	30
Kulgevärsmetoden	30
Minska antibiotikaanvändningen.....	31
Friska viltstammar.....	32
Djurförsök.....	32

Skogen – det gröna guldet	33
Skogen har flera funktioner	33
Nej till EU-gemensam skogspolitik.....	34
Rättssäkerhet för skogsägare	35
Skogsutredningen.....	35
Artskyddsutredningen	35
Ta bort den lägsta slutavverkningsåldern.....	36
Skyddad skog.....	37
Rättssäkerhet vid nyckelbiotopklassningar	38
Skötsel av skyddad skog	38
Skogliga grunddata	39
Bekämpning av skogsskador	39
Byte av skogsmark.....	39
Försäljning av statlig skogsmark.....	39
Behåll och utveckla skogskontot.....	40
Möjliggör överlåtelse av skogskonto/skogsskadekonto genom arv och gåva	40
Stormskogsskadekonto skall kunna sättas av till ersättningsfond	40
Möjliggör avsättning av ersättning för naturvårdsavtal till skogskonto	41
Forskning om nya trädslag.....	41
Allemannsrätten.....	41
Välfungerande service även på landsbygden	42
Samla myndigheter i servicecentra	42
Förskola och skola	43
Maxtid för utryckningsfordon.....	43
Kommersiell service	43
Vildsvinspaket.....	44
Anslagsförändringar	46

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av svensk försörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Jordbruksverket att ta fram indikatorer för hur målsättningarna för självförsörjningsgraden uppnås och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt råd för att genomföra den nationella livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra beteskravet för mjölkkor i lösdrift och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om främjandeuppdrag till myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en sammanhållen handlingsplan med tydliga mätbara mål för hur regelbelastningen ska minska och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa principen ”En regel in, en regel ut” och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överimplementering av EU-lagstiftning i svensk rätt ska motverkas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strukturerade grannkontroller och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa servicegarantier för företagen i syfte att bidra till snabbare, kvalitativare och mer förutsägbar myndighetsservice och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en enda myndighetsperson ska kontrollera verksamhetens alla delar vid sitt besök och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en parlamentarisk statlig utredning bör tillsättas för att ta ett samlat grepp om regelbördan och föreslå förenklingar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att utarbeta ett digitalt och förenklat system för anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prövningen av djurhållande verksamhet bör förläggas till en specialistkompetens för jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla handläggningen med hjälp av AI och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de svenska ståndpunkterna i förhandlingar om EU:s gemensamma jordbrukspolitik ska syfta till att stärka svensk konkurrenskraft samtidigt som den totala EU-budgeten för jordbruk minskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur en bestämmelse kan införas om att Sverige betalar ut jordbruksstödet till dess mottagare och sedan blir fordringsägare gentemot EU för stödet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska skattesubventionen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inte ska öka och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbrukare inte ska drabbas av mer än en ekonomisk sanktion för ett och samma fel och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka minimiarealen för fäbodåtagande till 4 hektar och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kunskapen om betesdriften som omfattas av fäbodbruk och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en särskild grupp hos polisen som arbetar med djurrättsrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de EU-gemensamma reglerna om ursprungsmärkning av nötkött också ska gälla för kött från andra djurslag och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för konsumenterna att göra hållbara medvetna val och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om processen för att avveckla det nationella spårbarhetssystemet som utvecklats av Havs- och vattenmyndigheten för att ersätta det med ett EU-baserat spårbarhetssystem och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa spårbarhet av fisk till europeisk procedur med spårbarhet av fångst och landning samt ett steg fram och ett steg bak i värdekedjan och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spårbarhetssystemen bör upprätthållas genom företagens egna affärssystem och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Havs- och vattenmyndigheten och införliva relevanta delar i Jordbruksverkets och Naturvårdsverkets uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla vattenmyndigheterna och överföra deras uppdrag till Naturvårdsverket och Jordbruksverket och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att belägga de olika stegen i miljötillståndsprocessen med tidsgränser samt rannsaka delar som är överflödiga och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattenmyndigheternas överförda verksamhet också ska inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör utveckla instrument och riktlinjer så att lokala kontrakt kan spridas och initieras över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta den svenska livsmedelsexporten, bl.a. genom inrättandet av livsmedelsattachéer, och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk bör klassas som en miljöpåverkande – inte en miljöfarlig – verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast utreda hur regelverket kan ändras så att bondens ersättning vid expropriering för exploatering minst motsvarar värdet av de naturmaterial som marken innehåller och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordförvärvslagen inte bör ändras och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modifiera skattereglerna så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt utveckling av hållbara gödningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn ska genomföras av hur biodlingen kan stödjas och utvecklas i vårt land och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt förbättra förutsättningarna för fler arbetstillfällen inom hästnäringen och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Jordbruksverket att ta fram en lista på djur som får användas för uppvisningar, tävlingar och utställningar och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera livsmedelslagstiftningen, exempelvis gränserna för vad som räknas som gröda och vad som räknas som livsmedel, och tillkännager detta för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka jordbruksutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om böndernas roll vid kriser och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om genetiskt modifierade organismer (GMO) och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga livsmedelslagen så att det framgår att en butik får frysa in kylvaror och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra för handlarna att de själva får förädla sina kylvaror, t.ex. kyckling och köttfärs, och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram en handledningsbok till företagarna om hur de kan minska sitt matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett regelverk som underlättar småskalig beredning och försäljning av kött och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att EU-reglerna mot svanskupering och antibiotikabehandling av friska djur upprätthålls i praktiken och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att svenska regler på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Jordbruksverket att säkerställa tillgången till veterinär service för landets olika delar och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverkets statliga anslag inte bör användas för att finansiera den del av Distriktsveterinärernas verksamhet som bedrivs i konkurrens, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i regleringsbrev bör säkerställa att Distriktsveterinärerna principiellt bara ska vara etablerade där privata alternativ inte är tillräckliga och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att godkänna kulgevärsmetoden för slakt på gård och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all förebyggande gruppbehandling av djur med antibiotika ska vara förbjuden och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhandlingar genast bör genomföras på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land och tillkännager detta för regeringen.

67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, bör inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistenta bakterier på en acceptabel nivå och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurförsök och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig en gemensam skogspolitik inom EU och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i den svenska implementeringen av Århuskonventionen skilja mellan allmänhet och direkt berörd allmänhet och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en justering av artskyddsförordningen bör inbegripa att kraven i förordningen inte modifieras strängare än vad som ställts i ursprungligt EU-direktiv och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddet av fåglar i artskyddsförordningen bör förändras från att ha ett individperspektiv till att ha ett artperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägarens rätt till skälig ersättning bör säkras vid rådighetsinskränkningar som görs med stöd av artskyddsförordningen och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla de bestämmelser som anger en lägsta slutavverkningsålder för när markägare får göra en slutavverkning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta tiden mellan avverkningsanmälan och avverkning till tre veckor och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör besluta om att i rapporteringen av skyddad mark till EEA medta de av Naturvårdsverket föreslagna skyddsformerna i skrivelse NV-01318-21 och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillägga frivilliga avsättningar i Naturvårdsverkets rapportering till EEA och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medta skogliga impediment, strandskydd och riksintressen i Naturvårdsverkets rapportering till EEA och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av definitionen av och beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydd av svensk skog som huvudspår bör byggas på frivillig grund och tillkännager detta för regeringen.

82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att publiceringarna av skogliga grunddata bör upphöra och att dessa data bör överlåtas till skogsägarna med upphovsrätt och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markbyte och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Sveaskog i uppdrag att sälja 30 000 ha produktiv skogsmark per år till privata markägare som avser att bedriva kommersiellt skogsbruk på marken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogskonto och skogsskadekonto ska finnas kvar och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att överlåta skogskonto och skogsskadekonto genom arv eller gåva och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stormskogslikvid ska kunna avsättas till ersättningsfond och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara möjligt att avsätta ersättningen som ges för naturvårdsavtal, naturreservat och dylikt till en periodiseringsfond, i likhet med dagens skogskonton, och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samla myndigheter i servicecentrum och tillkännager detta för regeringen.
91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om gemensamt definierade nyckeltal bör tas fram på riksnivå för utryckningstiderna för polis, ambulans och brandkår och tillkännager detta för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en kontrollstation för utvärdering två år efter förändringarna av reglerna för utfodring av vilt och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regleringarna för utfodring bör begränsas till klövvilt och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket bör ta fram nationella riktlinjer till stöd för länsstyrelserna i arbetet med regleringen av utfodring av vilt och tillkännager detta för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera den nationella förvaltningsplanen i relation till de skador som dovhjort orsakar där den förekommer i hög koncentration och tillkännager detta för regeringen.

98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla det nationellt digitala spårbarhetssystemet för att uppfylla EU:s regelverk för spårbarhet av fisk och skaldjur och tillkännager detta för regeringen.

Tabell

Tabell 1 Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Skogsstyrelsen	622 925	-88 600
1:2 Insatser för skogsbruket	1 066 073	-620 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	165 256	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	133 940	±0
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	183 349	±0
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	52 778	10 000
1:8 Statens jordbruksverk	615 698	75 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	6 982 048	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	167 000	-27 000
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	36 200	±0
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	174 200	±0
1:14 Livsmedelsverket	344 398	±0
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	204 160	10 000
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 783 297	14 000
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 088 310	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	42 330	±0
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	125 915	±0
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	2 134 808	±0
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	713 664	±0
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	73 237	±0
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	15 000	±0
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	101 500	±0
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	120 000	±0
99:1 Inrättande av jakt- och viltvårdsmyndighet	±0	50 000
Summa	22 044 754	-576 600

Jordbruket är grunden

Jordbruket är grunden för en nations överlevnad. Även om det idag endast är en liten del av befolkningen som arbetar inom jordbruket är vi alla helt beroende av dess produkter för att kunna överleva. Jordbruket påverkar våra gemensamma natur- och kulturmiljöer, vilka samtidigt är viktiga förutsättningar för jordbrukets bedrivande. Kristdemokraterna anser att samhället gemensamt ska betala för det vi gemensamt frågar efter, och som enskilda ska vi betala de produkter vi frågar efter – utifrån den kvalitet vi förväntar oss att få. Värdet av ekosystemtjänsterna ska integreras i samhällsekonomiska beräkningar som ligger till grund för politiska åtgärder, ekonomiska styrmedel med mera. Ersättningar till jordbruket ska i ökad utsträckning baseras på de samhällstjänster som jordbruket bistår med, särskilt bevarandet av biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

Stärk försörjningstryggheten

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges idag till under 50 procent. Om hänsyn tas till att maten ska kunna produceras även när importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av, bedömer expertis på Livsmedelsverket att Sveriges försörjningsgrad ”är lika med noll”. I Sverige saknar vi med andra ord möjligheter att försörja vår befolkning med livsmedel för den händelse att handeln med omvärlden skulle skäras av.

I krig eller kris kan vi räkna med att importen väsentligt försvåras. Även i fredstid kan vårt lands integritet hotas av att någon kan kontrollera tillförselvägarna till Sverige. Detta kan begränsa våra möjligheter att föra en självständig politik. Gränsöverskridande utbrott av smittsamma sjukdomar kan också begränsa rörligheten för människor och varor. Uteblivna oljeleveranser kan slå undan möjligheten att producera drivmedel. I Finland är försörjningsgraden runt 80 procent, detta för att de vet hur viktigt det är att i kristider ha livsmedel till landets invånare. Detta är något som vi i Sverige tycks ha glömt bort.

Världen står inför en situation med klimatförändringar, ökat energibehov och en världsbefolkning på väg mot nio miljarder. Antalet människor som lider av hunger är stort. Även av dessa skäl behöver den svenska jordbruksmarken utnyttjas för produktion.

En förutsättning för att vi ska kunna bevara den svenska livsmedelsproduktionen är att vi bevarar jordbruksareal. Vi behöver också bevara kompetensen som finns inom jordbruksbranschen och en forskning som svarar mot morgondagens behov. För detta krävs en livskraftig svensk jordbrukssektor. Vi behöver också en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror såsom bränsle, gödningsmedel och reservdelar. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjnings- utan också miljösynpunkt. Forskning vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, visar att man genom odling av 1 hektar salix kan framställa kvävegödsel som räcker till att gödsla 30 hektar vete¹. Forskarna vid SLU och Lund har också kommit fram till att det skulle vara möjligt att tillgodose Sveriges behov av biodrivmedel 2030 med inhemsk råvara utan ökad åkermarksanvändning och på ett sätt som är hållbart ur klimatperspektiv².

¹ SLU:s kunskapsbank <https://www.slu.se/forskning/kunskapsbanksarkiv/2010/9/kvave-och-drivmedel-fran-egna-akrar/>.

² *Biodrivmedel och markanvändning i Sverige*, Lunds universitet

http://portal.research.lu.se/portal/files/33712989/Ahlgren_mfl_Rapport_105_Milj_och_Energisystem_LT

Den nuvarande bekymmersamma situationen har uppkommit genom en lång tids nedprioritering av försörjningstryggheten. Jordbruket är inte vilken näring som helst. Jorden ligger där den ligger och måste brukas av bönder här i landet. När den inte längre brukas förloras utöver livsmedelsproduktionen även de ekosystemtjänster för biologisk mångfald som jordbruket utför.

För att produktionskapaciteten ska upprätthållas krävs att verksamheten är lönsam även när vi lever med en stabil omvärld. Då krävs ett mycket nära samarbete mellan staten och producentorganisationerna i samband med politikens utformning. Det gäller exempelvis Sveriges position i förhandlingarna kring EU:s gemensamma jordbrukspolitik och utformningen av olika miljökrav och avgifter.

Under Alliansens regeringstid bedrevs ett omfattande arbete med att förenkla reglerna för jordbruksföretagare, vars kostnader därigenom minskade med 3 miljarder kronor per år. Detta regelförenklingsarbete måste återupptas. I synnerhet behöver regelverket kring småskalig lokal produktion förenklas.

Nationella mål för självförsörjningsgraden behövs

Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) föreslog fyra etappmål för att uppnå ett övergripande nationellt mål om en hållbar, attraktiv och innovativ jordbruks- och trädgårdsnäring. Dessa etappmål är följande:

1. Det samlade produktionsvärdet för jordbruket respektive trädgårdsnäringen ska öka i förhållande till 2015 i reala termer.
2. Lönsamheten inom jordbruket respektive trädgårdsnäringen ska öka i förhållande till 2015 så att en större andel av företagen når en vinstmarginal likvärdig den i andra delar av näringslivet.
3. Jordbruks- och trädgårdsnäringens produktion ska på ett tydligt sätt bidra till de nationella miljökvalitetsmålen.
4. Antalet sysselsatta inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, i heltidsekvivalenter, ska öka i förhållande till 2015.

Utredningen föreslog att ett uppdrag ges till Jordbruksverket om att löpande följa och redovisa dessa nyckeltal. Kristdemokraterna anser att regeringen bör uppdra åt Jordbruksverket att ta fram indikatorer för dessa mål, så som Konkurrenskraftsutredningen föreslog. Även våra nordiska grannländer bör studeras med avseende på målformuleringar om självförsörjning. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad.

Bra med en sammanhållen livsmedelsstrategi

Den livsmedelsstrategi som beslutades 2016 har en bred riksdagsförankring och rätt inriktning. Strategin behövs för att skapa framtidstro och en positiv framåtrörelse inom branschen. Livsmedelsstrategin omfattar livsmedelsproduktion från både jakt och den blå näringen (sjömat), men i allra högsta grad också jordbrukets produktion. Från Kristdemokraternas sida är det särskilt angeläget att lyfta fram jordbrukets betydelse för Sveriges självförsörjning. Det är en angelägen prioritering när osäkerheten i vårt när-

område ökar. Om vi skulle drabbas av krig eller annan större kris är den låga självförsörjningen ett direkt hot mot vårt samhälle.

Inrätta ett nationellt råd för livsmedelsstrategin

Ett nationellt råd bör inrättas för att bidra till att genomföra strategin. Syftet med rådet är att stärka samarbetet mellan berörda myndigheter, jordbruks- och trädgårdsnäringsbranscher, livsmedelsindustrin, handeln, forskarsamhället, utbildningsväsendet och andra berörda intressen. Rådet bör löpande informera regeringen om näringsprioriteringar samt om vilka åtgärder som behövs. Rådet ska även arbeta för att berörda aktörer åtar sig att bidra till genomförandet av strategin. Regeringen bör även uppdraga till berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom sektorn. Detta bör ske genom en översyn av instruktioner och regleringsbrev.

Lönsamhet och konkurrenskraft

Det behövs lönsamhet om jordbruksföretagarna fortsatt ska kunna bedriva sin verksamhet och för att nya människor ska söka sig till branschen. Det är positivt att partierna enats om att ökad lönsamhet i det svenska jordbruket är ett mål i livsmedelsstrategin. Det är nu viktigt att det inte bara blir fina ord utan också verkstad. Nu har vi för första gången på 30 år en strategi som vill öka livsmedelsproduktionen. Under lång tid handlade debatten om att betala bönder för att sluta producera. Nu behöver vi inrikta oss på hur vi kan betala bönderna för att öka produktionen.

Lika villkor för svenska och europeiska bönder

Svenska bönder har svårt att med lönsamhet konkurrera med bönder i Europa. Konkurrensförhållandet är grovt snedvridet på grund av ländernas olika förutsättningar att ta del av EU:s stora jordbruksstöd och förstärks av att regeringen inte stödjer tillräckligt i den nationella medfinansieringen.

Förändring i beteskravet för kor i lösdrift

Vi vill förändra det så kallade beteskravet för mjölkkor i lösdrift. Idag är svenska mjölkbönder förhindrade att ansöka om betesstöd från EU på grund av de nationella reglerna om att mjölkkor måste gå ute och beta under sommaren. Med ett slopat nationellt beteskrav kan svenska mjölkbönder med kor i lösdrift, i likhet med sina europeiska kolleger, få betesstöd från EU. Detta är ett steg mot mer jämlika konkurrensvillkor för Sveriges mjölkbönder. Därför bör förutsättningarna för ett borttagande av beteskravet utredas.

Det svenska beteskravet är till för att garantera att mjölkorna får utöva sitt naturliga beteende under årets varmare månader. De kor som går i lösdrift kan dock röra sig fritt och utöva sitt naturliga beteende året om; de väljer själva när de äter, vilar och i många fall när de mjölkas. Sveriges bönder har en hög medvetenhet om djurskydd och är måna om sina djurs hälsa. De allra flesta skulle släppa ut sina djur oavsett beteskravet.

Säkra en långsiktig animalieproduktion

För att främja animalieproduktionen och komma till rätta med en rad glapp och brister som finns i animalieproduktionens kunskaps- och innovationssystem har Jordbruks-

verket föreslagit inrättandet av ett nationellt kunskapsnav för svensk animalieproduktion. Kristdemokraterna avsätter 10 miljoner kronor årligen för att främja tillkomsten av detta under anslag 1:8.

Säkra generellt goda företagsvillkor

Konkurrenskraften för livsmedelsföretag ska stärkas. Det måste finnas goda företagsvillkor för hela livsmedelskedjan. Därför är det oroande att regeringens politik under flera år inneburit högre skatter på jobb och företagande. Regelverk som rör företag i primär- och livsmedelsproduktion är i hög utsträckning gemensamma för EU:s inre marknad. Det gör att alla nationella regler och krav som går utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar att försämra konkurrenssituationen för de svenska företagen. Därför ska nationella, mer långtgående regler alltid vara väl motiverade och prövas noga.

Sveriges företagare blir allt äldre, vilket inte minst gäller inom de gröna näringarna. Det blir allt vanligare att deras barn inte vill ta över verksamheten. Den företagare som vill gå i pension riskerar därmed att behöva likvidera sitt livsverk, trots att det är livskraftigt. Problemet är som störst i glesbygdssområden – i övre Norrland har nästan hälften av företagarna passerat pensionsåldern. I den KD-M-budget som riksdagen antog hösten 2019 säkerställde vi att generationsskiften kan ske utan att missgynnas skattemässigt. Nu vill Kristdemokraterna ta nästa steg och utreda möjligheten för personal som vill äga och driva vidare företag att göra det. Det finns flera internationella exempel på hur detta kan genomföras, och en utredning bör se över hur ägarskiften av detta slag bäst kan främjas i en svensk kontext. Vi vill också öppna ett antal ägarskifteskontor ute över landet som kan ge råd och stöd i ägarskiftesprocesser – både inom familjer och för de företagare som vill lämna över verksamheten till sin personal. Kristdemokraterna avsätter 15 miljoner kronor per år inom utgiftsområde 24 för att möjliggöra fem sådana kontor.

Främjandeuppdrag till myndigheter

Myndigheter har en viktig roll i att stötta företag och underlätta för dem. Detta fungerar inte alltid på önskvärt sätt. Det behövs enklare rutiner, regler och processer hos myndigheter som förenklar för livsmedelsföretagare. Myndigheter och tjänstemän ska även ha företagsaspekten i fokus när de fattar beslut eller utformar regler. Det kan handla om att genomföra en konsekvensbeskrivning innan datasystemet byts ut så att man förhindrar att stödets utbetalningar fördröjs. Vi vill att berörda myndigheter får ett främjandeuppdrag som förtydligar att de inte enbart ska utgöra ett kontrollerande organ. Fokus bör skifta från ett myndighetsperspektiv till ett tydligare brukarperspektiv vilket tydligt bör framgå av regeringens regleringsbrev. Myndigheter som arbetar med livsmedelsföretag bör i högre utsträckning tillhandahålla information samt underlätta och stödja livsmedelsföretagande.

Startstöd för unga jordbrukare

Startstödet för unga (till och med 40 år) jordbrukare ska underlätta för unga att starta en verksamhet eller att genomföra ett ägarskifte. Startstödet är viktigt för att rekrytera nya jordbrukare i Sverige. Under 2018 började startstödet ta slut på flera håll i landet. Vi

anser därför att startstödet ska ges utökade anslag. Även branschaktörernas vilja att medfinansiera starten av nya jordbruksföretag ska tas till vara. De grundläggande kurser som erbjudits nystartade jordbrukare för att klara utbildningskraven för startstöd, behöver tillräckliga medel för att kunna genomföras. Kristdemokraterna föreslår att startstödet utökas med 5 miljoner årligen för att öka nyrekryteringen och därmed stärka försörjningstryggheten.

Minskat regelkrångel

Det svenska jordbruket är troligtvis det mest ambitiösa i världen när det gäller att ta ansvar för miljö, djurskydd, hälsa och kvalitet. Detta ska vi vara stolta över. Men när regelbördan blir för betungande riskerar vi att förlora många svenska lantbrukare. Risker är uppenbar att många bönder tröttnar och lägger ned sin produktion på grund av allt regelkrångel och pappersarbete. Antalet regler som en svensk lantbrukare måste förhålla sig till har ökat från 274 stycken år 1996 till hela 605 år 2017. En lantbruksföretagare har krav på att föra 22 olika journaler. För 36 olika jordbruksrelaterade verksamheter eller åtgärder måste bonden söka tillstånd. Många bönder gör idag allt för att göra rätt men mår ändå dåligt av oro för att de ska bryta mot någon regel. Kristdemokraterna föreslår att arbetet mot regelkrångel ges högre prioritet. Det behövs en sammanhållen handlingsplan med tydliga, mätbara mål kring hur regelbelastningen ska minska. För att säkerställa att planen följs ska regeringen återkommande redovisa för riksdagen hur arbetet fortlöper. Modeller som skyddar mot ständigt växande pålagor ska användas. Här kan Sverige lära av andra länder. Vi vill införa principen ”En regel in, två regler ut”, som bland annat tillämpas i Tyskland, och som innebär att när nya regler införs ska regellättnader genomföras i minst samma omfattning.

Ungefär hälften av regleringarna kommer från EU. Överimplementering av EU-lagstiftning i svensk rätt ska motverkas. Vi anser att grundprincipen ska vara att införa EU-regler enligt miniminivå, så att svenska företag får rimliga konkurrensvillkor. Vid avsteg från principen ska tydlig motivering krävas. Sverige måste också bli bättre på att säkra att existerande regler är konkurrenskraftiga. I Danmark genomförs på ett strukturerat sätt så kallade grannkontroller (nabotjeks). Dansk implementering av en EU-lag jämförs med hur grannländer eller andra relevanta länder har gjort, detta för att se om danska företag är missgynnade och föreslå förändring. Näringslivet är involverat i processen. Vi vill utreda hur Sverige kan arbeta med strukturerade grannkontroller.

Kontakten med myndigheter måste bli smidigare. Företag ska bara behöva lämna en uppgift en gång till myndigheterna, därefter ska uppgiften slussas vidare till andra aktuella myndigheter om så behövs. Vi vill införa servicegarantier för företagen i syfte att bidra till snabbare, kvalitativare och mer förutsägbar myndighetsservice.

Även regelkontrollen upplevs många gånger som inriktad på att stjälpa istället för att hjälpa lantbruksföretaget. Kontrollen av regelefterlevnaden bör förenklas utifrån tysk modell, där en instans står för kontrollen i stället för att kommun och andra myndigheter utövar tillsyn över samma regel. Idag kan en lantbruksföretagare få besök av fem sex olika typer av inspektörer som ska inspektera verksamheten vid olika tillfällen. I stället bör en enda myndighetsperson kontrollera verksamhetens alla delar vid sitt besök. Om inte en enda inspektör kan hålla reda på alla regler är det orimligt att begära detta av bonden som, förutom att kunna alla regler, också skall bedriva sin produktion.

”Regler och villkor” är ett av livsmedelsstrategins huvudområden. Detta är mycket viktigt för lönsamheten och konkurrenskraften. En parlamentarisk statlig utredning bör tillsättas för att ta ett samlat grepp om regelbördan och föreslå förenklingar.

Effektiva och förutsägbara tillståndprocesser

Tillståndprocessen inom animalieproduktionen är i dagsläget ofta betungande. LRF Mjolk konstaterade i en undersökning att miljötillståndprocessen för en mjölkgård i genomsnitt tar 573 dagar. Tidsrymden kan sedan variera kraftigt beroende på i vilket län som ansökan görs, från 260 dagar till 3,5 år. Regeringen gav under årets början Tillväxtverket ett uppdrag att i samråd med Jordbruksverket, Naturvårdsverket och länsstyrelserna ta fram tjänster för företag inom livsmedelskedjan för att anmäla eller ansöka om tillstånd för miljöpåverkande verksamhet.

Det är viktigt att tillståndprocesserna är effektiva och rättssäkra. Både Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) och LRF har lagt konkreta förslag som bör vägleda myndigheterna till förändringar för tillståndprocesserna. Kristdemokraterna vill framhålla några av dessa, som beskrivs nedan.

Ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning

Tillväxtverket tillsammans med länsstyrelserna bör ta fram ett digitalt och förenklat system för tillståndsansökan i likhet med det danska systemet. Jordbruksverket bör utarbeta en ny vägledning för vad som ska beaktas i anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen. Krav som ställs utöver detta ska skälighetsbedömas. Detta uppdrag ska syfta till att förkorta prövningsprocessen, öka kompetensen hos handläggare och främja en enhetlig rättstillämpning i olika delar av landet.

Inrätta en specialistkompetens för jordbruk

Prövningen av djurhållande verksamhet bör förläggas till en specialistkompetens på jordbruk. Detta ska syfta till en mer enhetlig rättstillämpning, underlätta för specialisering av miljöskunniga och effektivisera prövningen.

Tidsbegränsa miljötillståndprocessen

De olika stegen i miljötillståndprocessen bör beläggas med tidsgränser. Inom ramen för Tillväxtverkets uppdrag bör även rannsakas kring delar som är överflödiga.

Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel

För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter bör regeringen verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

Förenkla handläggningen genom AI

I USA används redan idag artificiell intelligens (AI) vid bygglovshantering. Inom något år borde AI vara moget för att hantera ärenden om ansökningar om EU-stöd. Detta

skulle innebära snabbare handläggning och ökad rättssäkerhet. Vi vill att Sverige ska pröva AI vid handläggningen av jordbruksstöd.

Naturbetesdrift

Idag har ca 200 lantbrukare ett fåbodåtagande där traditionen med mulbete, fritt bete i skog och utmarker, hålls vid liv. Fåbodåtaganden måste idag omfatta 6 hektar. Många fåbodbrukare med mindre markareal saknar därför incitament att ha betesdjur vid sina fåboddar. Kristdemokraterna anser därför att arealen bör sänkas till 4 hektar. Kunskapen om fåbodbruk är idag låg, och omfattningen av betesdriften är inte heltäckande. Det behövs bättre statistik som visar vad som betas, vad som kan betas och vilka beten som kan återupptas eller utökas med hjälp av rätt incitament.

Brott begångna av djurrättsaktivister

Det är mycket oroande att jägare, lantbrukare och djurproducerande verksamheter blir hotade och trakasserade av aktivister. Jägare som efter myndighetsbeslut bedriver skydds jakt eller genomför eftersök på polisens uppdrag och utför ett viktigt samhällsuppdrag. Angrepp på jägarna som utför dessa uppgifter bör därför betraktas som en försvårande omständighet som leder till hårdare straff. Även lantbrukare trakasseras särskilt av djurrättsaktivister på ett otillbörligt sätt. Djuruppfödare, slakterier, mejerier, restauranger, affärer och butiker, ingen går säker för risken att utsättas på olika sätt. Den största delen av de brott som begås har ett lågt straffvärde, men även brott i form av t.ex. ofredande, intrång i stallar eller ohörsamhet mot ordningsmakt ger en stor påverkan på de personer som är måltavla för attackerna. Även aktioner som i sig inte är brottsliga kan för den som utsätts för dem uppfattas som kränkande och ge en olust och rädsla som påverkar hela livssituationen. Det bakomliggande motivet utgörs av en våldsbejakande extremistisk djurrättsaktivism. Aktivisterna agerar gärna under förespejling av att vara olika grupperingar trots att det ofta är samma personer oavsett vad man för tillfället kallar gruppen man tillhör. De rör sig också över stora geografiska områden för att agera mot just den verksamhet eller person som av en eller annan anledning just hamnat som aktivisternas måltavla.

Polisen behöver ta dessa brott på allvar som den våldsamma politiska extremism som det är. Det behövs ett riktat polisarbete med speciella grupper inriktade på ideologiskt motiverad brottslighet. På 1990-talet fanns en specialgrupp inom polisen som särskilt arbetade med ideologisk djurrättsmotiverad brottslighet. Polisregion Väst satsade också för några år sedan extra på att bygga upp kompetensen i samband med att man gjorde en extra satsning på att bekämpa den brottsliga djurrättsaktivismen. Därigenom kunde man få en bättre inblick i de grupper som stod för brottsligheten. Ett liknande koncentrerat arbete hos polisen bör inrättas för att stärka skyddet för de som drabbas och i högre grad kunna lagföra individer som begår dessa brott. Utifrån att Centrum för våldsbejakande extremism nu klassar djurrättsaktivism som en egen form av extremism frikopplad från vänsterextremism bör detta leda till att brott begångna av dessa extremister tas på betydligt större allvar och att de bör anses som en försvårande omständighet vid straffmätning.

Ansvarsfull offentlig upphandling

Den offentliga sektorn har en stor möjlighet att påverka villkoren för företagande på landsbygden via upphandlingen av livsmedel. I Sverige har vi höga djurskyddsnormer och regler som garanterar livsmedlens kvalitet. Det är vi stolta över och så ska det fortsätta att vara. Men i konkurrensen på EU:s inre marknad med länder som i flera fall endast uppfyller de absoluta minimikraven för god djurhållning är det viktigt att den offentliga sektorn tar sitt ansvar och inte endast låter normen om lägsta pris få råda. Med en offentlig upphandling som drivs av värden om god livsmedelskvalitet, god djurhållning och liten miljöpåverkan får våra skolelever, äldre och vårdtagare en bra kost, och svenska livsmedelsföretag får bättre möjligheter till lönsamhet. I Finland är det etablerat att samma krav som ställs på landets bönder ska ställas vid upphandling. Sverige bör inspireras av det finska exemplet. Kristdemokraterna föreslår 20 miljoner till anslag 1:15 för att stödja ursprungsmärkning och hjälp till offentliga upphandlare.

Ursprungsmärkning vid serveringar inom regioner och kommuner

Även konsumenter som serveras mat inom de offentliga verksamheterna – såsom skola, vård och omsorg – bör ha information om matens ursprung. Livsmedelsverket har lämnat förslag för hur restauranger och andra storhushåll ska lämna information om ursprungsland för färskt, kylt, fryst och malet kött av nöt, svin, får, get och fjäderfä som används som ingrediens i de måltider som serveras. Förslaget har mottagits av regeringen under sommaren och ska anmälas till EU-kommissionen innan beslut. Kristdemokraterna emotser att förslaget implementeras.

Reformering av EU-ersättningarna

Den svenska ståndpunkten om EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Konkurrenskraftsutredningen har föreslagit en omläggning av Sveriges position i förhållande till CAP. Utredningen skriver: ”Sveriges ståndpunkt inom EU-samarbetet, bör vara att stärka konkurrenskraften för det svenska jordbruket och för svensk trädgårdsnäring inom ramen för det övergripande målet om en avreglering av CAP och en minskning av dess andel av EU:s budget.” Kristdemokraterna anser att utredningens rekommendation bör följas. Svenska ståndpunkter inom CAP-arbetet bör ta sin utgångspunkt i att stärka svensk konkurrenskraft, samtidigt som den totala EU-budgeten för jordbruk minskar.

Förbättringar i EU-stöden

Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger oss för att kompensera de producenter som har högre krav från Sverige än vad gemenskapslagstiftningen kräver. Hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras för att bland annat ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land. Stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

Nationell medfinansiering av CAP

I samband med att det nya landsbygdsprogrammet sjösätts utifrån EU:s fleråriga budgetram är det angeläget att Sverige kan ha en försvarlig nationell medfinansiering för att uppnå den konkurrenskraft och lönsamhet som krävs för livsmedelsstrategins målsättningar. Tyvärr underfinansierar regeringen denna och möter inte Jordbruksverkets rekommenderade nivåer. Våra jordbrukare utför en rad ekotjänster och upprätthåller en djurvälstånd som i de flesta avseenden överstiger de europeiska konkurrenternas. De krav som svenska myndigheter ställer medför också en högre kostnadsbild som gör det svårt för många jordbruk att ha lönsamhet. Produktion av livsmedel är inte vilken vara som helst. Sverige behöver stärka sin självförsörjning från dagens låga nivå så att vi trovärdigt ska kunna hantera en nationell kris där försörjningsmöjligheterna från import skadats. För den nyckelroll jordbruksföretagen har i sina ofta mindre samhällen, är livskraften i jordbruksföretag avgörande. En miljon kronor i ökad omsättning på ett livsmedelsproducerande jordbruksföretag ger 2,51 nya jobb som ofta är lokala.

Kristdemokraterna gör därför en avgörande satsning i budgeten och stärker den nationella medfinansieringen av jordbruket med en miljard under 2023 och 2024 utöver regeringens förslag i anslag 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur. Den extra kompensationen gör att livsmedelsstrategins mål kan mötas, men också att vallstödet kan behållas. Det ger också möjlighet till en bra kompensationsersättning. Den högre budgetnivån ger dessutom möjligheter att utforma bra eco schemes, ett investeringsstöd med utrymme för klimatåtgärder (bl a dammar, bevattning, dikning). Att ha en bra betesmarkersättning och en djurvälståndspeng för mjölkkor och kor för uppfödning av kalvar. Vårt tillägg gör en skillnad som kan innebära att gårdar får gå från röda siffror i sina balansräkningar till svarta lönsamma. Den skillnaden gör att man kan se på sin verksamhet med hopp och att gamla jordbrukare törs gå i pension och lämna över till nästa generation. Således kan livsmedelsstrategin förverkligas.

EU-ersättningarna i rätt tid

Det är viktigt att EU-ersättningarna betalas ut till bönderna så snart som möjligt, oavsett orsaken till fördröjning. Regeringen har ibland använt EU-ersättningarna till jordbruket som en sorts budgetregulator. Man har därigenom fördröjt utbetalningarna. Inga andra EU-länder agerar på detta sätt. Sverige bör alltid ta hem och betala ut EU-ersättningarna så snart de finns tillgängliga, detta för att underlätta böndernas likviditetssituation och för att låta pengarna komma till nytta i den svenska ekonomin.

Många jordbrukare har drabbats av att EU-ersättningarna försenats, ibland med flera år. De förseningar som uppstått inom jordbruksersättningarna de senaste åren är i vissa fall exceptionellt långa, vilket gör att de likviditetsproblem som uppstått i denna speciella situation behöver hanteras. Kristdemokraterna föreslår därför att ersättningarna utbetalas direkt av staten som sedan ställer sig som fordringsägare gentemot EU. Det bör utredas hur en bestämmelse kan införas om att ränta enligt räntelagen ska utgå för exceptionella förseningar i utbetalningen av EU-ersättningarna om sådana situationer uppstår i framtiden. Det finns särskilda skäl till att staten går in och gör dessa utbetalningar för jordbruksstödet, men inte när utbetalningarna fallerar inom andra typer av statliga åtaganden, exempelvis inom socialförsäkringssystemet. Först och främst utgör jordbruksersättningarna en betalning för tjänster som jordbruket utför gentemot samhället i form av nyttigheter som öppna landskap, inhemsk livsmedelsförsörjning samt höga miljö- och djurskydds krav. Utförandet av jordbrukets tjänster omgärdas av strikta

krav och villkor från myndigheternas sida. Om lantbrukaren gör avvikelser från regelverket kan det få dyrbara konsekvenser i form av sanktionsavgifter och uteblivna ersättningar. Det är därför rimligt om myndigheterna i motsvarande grad är ansvariga för sina skyldigheter gentemot lantbrukarna.

Nej till dubbel bestraffning av jordbrukare

Ingen ska straffas dubbelt för ett och samma fel. Detsamma anser vi ska gälla även för jordbrukare. Idag straffas bonden både för själva regelbrottet och dessutom i form av att EU-stöd dras in. Det är en dubbel bestraffning som dessutom inte är proportionell mot brottet. Den som har stor areal med stora stöd får ett högt straff. Sverige bör därför verka inom EU för att det inte ska göras avdrag på EU-ersättningarna om det finns en nationell reglering som medför proportionerliga konsekvenser för jordbrukaren. Tyvärr har regeringen presenterat förslag som går i motsatt riktning och ökar dubbelbestrafningen.

Satsningar på landsbygdens miljö och struktur

Kristdemokraterna vill skapa möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val för att möta sina egna och omvärldens behov. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot säkerställa att information finns tillgänglig för de som är engagerade. Detta underlättar möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Lokala kontrakt kan bidra till en levande landsbygd med en god produktion av livsmedel och lokala produkter av god kvalitet. Lokala kontrakt utvecklar närmarknaden, ökar konsumentmakten och ger producenterna ökad försäljningsvinst. Framtagande av lokala kontrakt skulle kunna stödjas genom landsbygdsprogrammet.

Kristdemokraterna värnar stödet till betesmarker och slåtterängar. En förutsättning för det öppna landskapet är att marken brukas och betas. Det är därför nödvändigt att den svenska mjölk- och köttproduktionen värnas i alla fora där dess existens ifrågasätts eller är på väg att äventyras. Även hästnäringens betydelse ska i detta sammanhang lyftas fram. För att kunna hålla djur på markerna under sommaren krävs att det också är möjligt att odla vinterfoder. Ett riktat stöd är ett verksamt instrument för att möjliggöra fortsatt djurhållning och nyttjande av naturbetesmarkerna. Vallodling och betesmarker kompletterar således varandra och båda dessa former för markanvändning bör finnas i hela landet.

Stärkt konsumentmakt

Vi vet inte hur livsmedelsproduktionen ser ut år 2030, varken i Sverige eller i världen, än mindre vilken produktionsform som är mest attraktiv eller vilka varor konsumenterna efterfrågar. Kristdemokraterna vill skapa möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val för att möta sina egna och omvärldens behov. Konsumenters efterfrågan och köpvilja är i stor grad styrande för de livsmedel vi idag konsumerar och vilka som säljer bäst. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot säkerställa att information finns tillgänglig för dem som är engagerade och underlätta möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Detta kan exempelvis ske genom tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkningar som nyckelhålet och ursprungsmärkningar, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker

samt webbaserad information. Detta möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar. Utbudet av livsmedel som produceras och förädlas bör motsvara det som efterfrågas av konsumenter.

Obligatorisk ursprungsmärkning av kött och fisk

Bra ursprungs- och innehållsmärkning ökar konsumentmakten och ökar chanserna att göra medvetna val. Europas länder har skiftande djurskyddslag. I de flesta avseenden har Sverige ett starkare djurskydd än övriga länder, vilket medför en högre kostnadsbild för svenska djurhållare som därmed missgynnas i den europeiska konkurrensen. Gemensamma regler för ursprungsmärkning kan leda till ökade krav på bättre djurskydd i Europa. Därför vill Kristdemokraterna att samma regler för ursprungsmärkning även ska gälla för kött från andra djurslag än nöt. EU-kommissionen ska använda sina möjligheter till vite mot länder som bryter mot djurskyddsregler vilket snedvrider konkurrensen på den inre marknaden.

Konsumenters efterfrågan och köpvilja är i stor grad styrande för de livsmedel vi idag konsumerar och vilka som säljer bäst. Om information om ursprung finns tillgänglig underlättar det möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Detta kan exempelvis ske genom tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkningar som nyckelhålet och ursprungsmärkningar, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information. Detta möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar.

Det spårbarhetssystem för ursprung av fisk som livsmedelsprodukterna är belagda med har i Sverige sedan det infördes 2019 kommit att bli en konkurrensnackdel gentemot omvärlden. Där övriga länder i Europa kräver spårbarhet av fångst och landning samt ett steg fram och ett steg bak i värdekedjan, kräver svensk tillämpning att information skall samlas in, registreras och flöda i realtid mellan alla aktörer i hela livsmedelskedjan, också för fisk som inte fångats eller landats i Sverige.

Under hösten 2021 kom Statskontoret med en utvärdering (2021:12) av Havs- och vattenmyndighetens hantering av EU-direktivet och det arbete som myndigheten företagit med framtagandet av spårbarhetssystemet. Kritiken var förödande och Statskontoret konstaterade att myndighetens skäl för att införa systemet med hänvisning till EU var felaktiga, att systemet utvecklats utan tillräcklig insikt om näringens förutsättningar och behov, att kostnaderna rusat bortom kontroll, att systemet levererar mindre fiskerikontrollnytta än förväntat, att systemet brister i användarvänlighet och att spårbarheten kan uppfyllas utan ett nationellt it-system. Utöver Statskontorets slutsatser har branschen sedan tidigare framfört bland annat att systemet har en handelshindrande effekt och diskriminerar svenska verksamheter i relation till övriga EU.

Kristdemokraterna delar Statskontorets och branschens slutsatser. En naturlig följd av utvärderingen är att spårbarhetssystemet avvecklas. Ett första steg som uppföljning av Statskontorets utvärdering bör vara att avbryta vitesförfarandet för företag som på olika sätt misslyckas med sin rapport. Spårbarhetssystemet bör sedan begränsas till det första steget, mellan landning och första försäljning. Slutligen bör spårbarhetssystemet ersättas med ett EU-baserat spårbarhetssystem för spårbarhet vid fångst och landning.

Förändrad struktur för vattenrelaterade myndigheter

Sverige har många myndigheter. Ur ett förvaltnings- och skattebetalarperspektiv är det angeläget att hålla kostnadseffektivitet. Om en myndighet kan utföras i synergi med andra uppgifter annorlunda bör också strukturen för myndigheten kunna förändras.

2011 bildades Havs- och vattenmyndigheten som har säte i Göteborg. Myndigheten övertog vid skapandet uppgifter från det tidigare Fiskeriverket och Naturvårdsverket och ansvarar för hushållning av fiskeriresurser och miljömål för hav, sjöar och vattendrag.

Under myndighetens korta levnad har initiativ tagits som starkt bör ifrågasättas. Under 2013 ville myndigheten införa statlig skatt på enskilda avlopp trots att kommunerna utövar fullgod tillsyn över avlopp.

Under många år har myndigheten arbetat för att införa obligatoriska spårbarhetskrav inom fiskeriet och 2019 trädde det efter flera förseningar i kraft.

Myndighetens arbete har byggts på en övertolkning av förordning (EG) nr 1224/2009 om inrättande av ett system för att säkerställa att den gemensamma fiskeripolitiken följs. Inget annat land har infört ett obligatoriskt spårbarhetssystem. Några har infört frivilliga system.

Effekten har blivit att svenska fiskeföretag har fått stora problem. Inom dagligvaruhandeln har vissa aktörer sett sig tvungna att helt avstå ifrån att sälja produkter som omfattas av systemet. Följden har blivit att konsumtionen styrt mot fisk fångad i tredje land (framförallt Norge).

Kristdemokraterna anser att myndigheten bör avvecklas. Ett flertal verksamheter på Havs- och vattenmyndigheten lämpar sig väl på Statens jordbruksverk och Naturvårdsverket. Frågor om badplatser och vatten, arter och livsmiljöer är exempel på uppdrag som renodlat kan utföras på Naturvårdsverket i synergi med andra uppgifter som utförs där. Gröna näringsrelaterade verksamheter som fiske och handel, vattenkraft och arbete i vatten samt planering, förvaltning och samverkan är verksamhetsområden som i bättre utsträckning bör utföras på Statens jordbruksverk där andra relaterade gröna näringar också bearbetas av myndigheten.

Vattenmyndigheterna har i uppdrag att genomföra EU:s långtgående vattendirektiv. Myndigheterna är uppdelade på fem vattendistrikt med en länsstyrelse i varje vattendistrikt som ansvarig myndighet.

Vattenmyndigheterna kritiserar återkommande för ogenomtänkta, dåligt underbyggda och ofinansierade åtgärder. Myndigheterna har vid flera tillfällen befunnits uppträda villkorslöst i strid med ambitionen att i svensk tradition skapa delaktighet. SKR, LRF och Svenskt Vatten gick under 2021 ut med kravet att vattenmyndigheterna läggs ner. Organisationen ställer idag orealistiska normer och krav som till stora kostnader knappt går att uppnå. Kraven innebär också en hämsko för utvecklingen av nya bostäder på landsbygden.

Kristdemokraterna föreslår att vattenmyndigheterna, idag förlagda hos fem länsstyrelser med uppdrag av regeringen att genomföra EU:s vattendirektiv, överförs till Jordbruksverket. I de relaterade uppdragen bör införlivas ett främjandeuppdrag gentemot de näringar som verkar inom hav och vatten. Främjandeuppdraget bör förtydliga att verksamheten inte bara ska kontrollera att regler följs, utan att de även ska göra det lättare för och stödja företagen.

Lokala kontrakt

Ett sätt att uppvärdera produkterna och tjänsterna från landsbygdsföretagen är att sluta lokala kontrakt. För att utveckla och bevara svenska livsmedel bör lokala kontrakt uppmuntras mellan handlare på orten, konsument och producent. Detta skulle bidra till en levande landsbygd med en god produktion av livsmedel och lokala produkter av god kvalitet. Lokala kontrakt utvecklar närmarknaden, ökar konsumentmakten och ger producenterna ökad försäljningsvinst. I ett lokalt kontrakt kan konsumenten ange värdet av ekosystemtjänster och det lokala lantbrukets mervärde i kronor och ören. Detta är framför allt en fråga för handlare, producenter och konsumenter, men ett framtagande av lokala kontrakt skulle kunna stödjas genom landsbygdsprogrammet. Det är viktigt att berörda myndigheter utvecklar instrument och riktlinjer så att lokala kontrakt kan spridas och initieras över hela landet.

Skolans viktiga roll

Det är viktigt att alla elever i skolan får lära sig om sambandet mellan kost och hälsa och om livsmedlens miljöpåverkan. Skolan bör också premiera närproducerat före råvaror som producerats långt bort under mildare krav än de svenska och som medför långa och klimatpåverkande transporter. Det är viktigt att det finns fullgoda vegetariska alternativ i skolan. Det är särskilt viktigt för barn att maten innehåller rätt näringsämnen, inte minst tillräckligt med fett och protein.

Underlätta och främja livsmedelsexporten

Om vi fortsättningsvis ska få människor i vårt land att ägna sig åt jordbruksproduktion behöver branschen vara lönsam. För lönsamhet krävs att producenterna, förutom den starkt konkurrensutsatta svenska hemmamarknaden, också har goda möjligheter till export av sina produkter. En lönsam livsmedelsexport i fredstid är därför en förutsättning för att upprätthålla försörjningstryggheten i händelse av kris eller krig. Sverige har stor potential att exportera mer livsmedel. Vi har mervärden såsom högt smittskydd och djurskydd vilket skapar säkra livsmedel, som är attraktivt på den internationella marknaden. Den framgångssaga som alliansregeringen påbörjade vill vi fortsätta. Den svenska livsmedelsindustrin kan växa ytterligare.

För att underlätta och främja livsmedelsexporten vill vi förenkla för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig i andra länder. Business Sweden presenterade under 2021 en analys över potentiella marknader för livsmedelsexport från Sverige. Svenska livsmedelsproducenter framhålls i analysen ha god potential för export genom ”sitt goda rykte och sina styrkor inom innovation, produkter i framkant av trender, hållbarhet, livsmedelssäkerhet, god djurhållning och kvalitet”. Det har gått nästan fyra år sedan regeringen inom ramen för livsmedelsstrategin presenterade satsningen Team Sweden Livsmedel. Detta till trots identifierar Business Sweden behovet av ökad samverkan, främjandesatsningar och ett ökat politiskt stöd för att nya marknadstillträden ska kunna göras.

Kristdemokraterna anser att livsmedelsexporten behöver stödjas långsiktigt och att de livsmedelsattachéer som placerats på strategiskt viktiga marknader för svensk livsmedelsexport bör kvarstå. Utöver de marknader som identifierats som strategiskt viktiga finns det anledning att ytterligare förstärka med lantbruksråd och livsmedelsattachéer på

ambassader i länder med stora mottagarmarknader som Kina, Tyskland och Nederländerna. Till detta bör kommunikationen kring nyckelhålet som märkning stärkas för att understryka kvalitetsprofilen hos svenska livsmedel.

Ersättningar för viltskador

Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lantbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurstäta områden. Dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över. Kristdemokraterna föreslår att 10 miljoner kronor ytterligare anvisas till anslag 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Ersättning vid skördekatastrofer

Sedan ett antal år tillbaka finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskador. Sedan det statliga skördeskadeskydd avskaffades har man från LRF:s sida undersökt möjligheterna till en försäkringslösning för skördeskador till följd av exempelvis omfattande regn eller torka. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskador på rent kommersiell grund. Inte heller finns det något exempel på ett land där bönderna erbjuds rent kommersiella försäkringar mot skördeskador. Alla skördeskadeförsäkringar i världen, inklusive i USA, har någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering av skördeskadorna innebär att de svenska bönderna har (ytterligare) en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor. Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadeskyddet riskerar att bli ganska ineffektivt. Däremot finns det anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. I ett sådant system skulle ersättning i princip endast utgå vid totalskada på 100 procent, inte som i det gamla skördeskadesystemet en bedömning av om det är 50 eller 60 procent skada. Systemet bör så långt möjligt bygga på existerande struktur med jordbruksverk och länsstyrelser som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Jordbruk ska inte vara miljöfarlig verksamhet

Idag klassas jordbruk som en *miljöfarlig* verksamhet enligt miljöbalken. Detta skapar en känsla hos jordbrukarna av att vara misstrodda. Det är inte enbart en fråga om terminologi; i och med att verksamheten klassas som miljöfarlig riskerar inställningen hos myndighetspersoner att påverkas negativt så att fokus hamnar på att leta fel. Bönderna har svårt att få råd om hur de ska göra för att göra rätt. LRF har föreslagit att jordbruk i stället ska klassas som *miljöpåverkande* verksamhet. Regeringen bör ta initiativ till en sådan förändring.

Bondens rätt vid exploatering

Åkermark exproprieras, det vill säga bonden tvingas sälja till ett av staten fastställt pris, när exempelvis trafikleder ska dras över befintlig åkermark. Den summa bonden får utgör 125 procent av marknadsvärdet om marken skulle fortsatt användas som åkermark. När klassningen av marken som åkermark upphävs, finns det däremot ett marknadsvärde på den matjord, eventuella fyllnadsmaterial och andra naturmaterial som kan finnas i marken. Detta marknadsvärde kan vara betydligt högre än priset bonden fått. Detta framstår som orättvist. Därför föreslår vi att priset för åkermark vid expropriation aldrig ska understiga värdet av de naturmaterial som marken innehåller. Det bör snarast utredas hur regelverket kan ändras så att bondens ersättning vid expropriering för exploatering minst motsvarar värdet av de naturmaterial som marken innehåller.

Nej till uppluckring av jordförvärvslagen

Kristdemokraterna anser att jordförvärvslagen idag fungerar bra. De inskränkningar i äganderätten som jordförvärvslagen innebär har befunnits motiverade för att åstadkomma mer rationella brukningsenheter inom jord- och skogsbruket, för att upprätthålla balansen mellan olika ägarkategorier och för att gynna bosättning och sysselsättning i glesbygd. De fysiska personernas – i dagligt tal böndernas – ägande och brukande av jorden har visat sig vara framgångsrikt för ansvarstagande, innovationskraft och näringslivsutvecklingen på landsbygden. Därför bör jordförvärvslagen inte ändras.

Underlätta kapitalförsörjning till jordbruket

Kristdemokraterna konstaterar att det finns utmaningar när det gäller kapitalförsörjningen inom jordbruket. Dessa utmaningar bör lösas genom förenklingar och förbättringar i olika regelverk. För att underlätta generationsövergångar föreslår Kristdemokraterna att skattereglerna modifieras så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas. Även de olika regler som finns i våra nordiska grannländer för att underlätta generationsskifte bör övervägas.

Konkurrenskraftsutredningen konstaterade att det stora hindret för investeringar är den generellt låga lönsamheten i jordbruks- och trädgårdssektorn. Slutsatsen av detta bör, enligt Kristdemokraterna, vara att fokusera på ökad lönsamhet, vilket i sin tur kommer att attrahera kapital och investeringar.

Uppdatera Norrlandsstödet årligen

Det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige, också kallat Norrlandsstödet, infördes i samband med att Sverige gick med i EU. Stödet ska kompensera jordbruk i områden som bedöms ha sämre odlingsförhållanden. Under en lång period låg stödet oförändrat på samma nivå, 300 miljoner kronor, innan det efter EU-kommissionens tillstånd 2018 höjdes till 425 miljoner kronor. Stödet spelar en stor roll för att jordbruket i norra Sverige ska kunna fortleva och omfattar produktionssektorerna mjölk, get, suggor, slaktsvin, höns, bär och grönsaker samt potatis i Norrland. Fastställandet av den nationella stödkartan för den nationella ersättningen stäms också av med Norrlandsstödet. Det odlingslandskap med betande djur som under hundratals år byggts upp, ofta i kamp

med tuffa förutsättningar, har en fantastisk roll för den biologiska mångfalden i sin miljö.

Området som omfattas har varit föremål för en översyn (dnr N2019/02108/JL) vilket resulterat i två förslag, dels att nuvarande övergångsområden permanentas, dels att ”öarna” i nuvarande områdesfördelning införlivas med omgivande stödområde. Förslagen i utredningen är rimliga. Att ytterligare förändra stödet bedöms vara svårt att få godkänt av EU-kommissionen. Däremot måste konstateras att förutsättningarna att driva jordbruk är under ständig förändring. Att det gått 13 år innan stödet uppdaterades innebär att jordbrukarna i Norrland under lång tid arbetat under förhållanden som gjort det svårt att få verksamheten att gå runt. Genom att uppdatera stödet årligen skulle Norrlandsstödet bibehålla sin relevans. Regeringen bör därför till EU-kommissionen framställa denna möjlighet.

För 2021 reducerade regeringen stödet från 425 miljoner kronor till 411 miljoner kronor. Stödet bör återställas till den tidigare nivån. Kristdemokraterna föreslår därför att stödet stärks med 14 miljoner kronor per år under anslag 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Hållbara gödningsmetoder

Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mera hållbart brukande, bland annat via insatser som Greppa Näringen. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjningssynpunkt utan också ur miljösynpunkt. Vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, bedrivs intressant forskning bl a om hur energigrödor kan användas vid framställning av kvävegödsel.

Biodlingen

Till följd av kemikalieanvändningen har beståndet av vildbin och andra insekter som utför pollinering av växter minskat. När denna ekosystemtjänst inte fullt ut går att räkna med behöver den förstärkas. En viktig funktion i detta sammanhang har de honungsbin som biodlare har. För att stödja biodlarna i den viktiga funktion deras bin har för pollineringen behöver en översyn göras av hur denna verksamhet kan stödjas och utvecklas. Ett sätt kan vara genom information och opinionsbildning. Miljögifterna drabbar också tambin. Biodlingen är också utsatt för skador från vilt, främst björn. Länsstyrelserna, som ansvarar för utbetalning av viltskadeersättning, har väldigt olika policy för detta. I vissa län får biodlarna 0 kronor men i ett annat upp till 5 000 kronor per förstörd bikupa. Det behövs ett konsekvent erkännande av biodlarnas rätt till viltskadeersättning.

På senare tid har den bristande märkningen av honung uppmärksammas som ett problem. Importerad honung kan ofta vara utspädd med rissirap eller rissocker. Trots att det på internationell nivå är fastslaget att honung är ett av världens mest förfälskade livsmedel görs det ytterst få analyser av den honung som importeras till Sverige. Det finns därför ett behov av dels bättre krav på ursprungsmärkning av honung, dels äkthetskontroller av importerad honung. Det är viktigt att konsumenterna får en sportslig chans att göra informerade val vid köp av honung.

Hästnäringen

Hästnäringen och ridsporten är en livskraftig del av landsbygdsföretagandet. Utvecklingen har varit stark under senare årtionden, men det finns skäl att fortsatt förbättra förutsättningarna för fler arbetstillfällen i dessa verksamheter. En möjlighet vore att ridsporten likt aktiviteter på gym ska vara avdragsgill när den bedrivs i motionssyfte och en friskvårdsförmån som kan bekostas av arbetsgivaren. Det behövs också en fortsatt satsning på utbildningen inom hästsektorn gällande den hippologiska högskoleutbildningen, hovslagarutbildningen och utbildningen av ridinstruktörer.

Cirkusnäringen

Sverige var 1960 det första land i världen som förbjöd djur relevanta för cirkus att framträda i dessa sammanhang. Elefanter och sjölejon undantogs från förbudet. Dessa djurslag är mycket dyrbara att hålla, varför de på frivillig väg avvecklats av svenska cirkusföretag de senaste 20 åren. 2013 pensionerades de två sista elefanterna och det sista sjölejonet.

Elefanter och sjölejon förbjöds först 1 januari 2019, trots att svenska cirkusar krävde ett förbud för att slippa illojal konkurrens från utlandet.

Samtidigt blir shower med karaktär av cirkus allt vanligare i häst- och hundsporterna. Tävlingar och utställningar med cirkusdjur blir också vanligare. Exempel är agility med alpackor. Lägg därtill att det är samma djurtränare som framträder med samma nummer och samma djur på cirkus och vid häst- och hundsporternas evenemang.

Utvecklingen gör det tydligt att de förbud som riktas mot djur på cirkusar strider mot regeringsformens likabehandlingsprincip. Därför efterlyser cirkusföretagen en icke-diskriminerande lagstiftning som utgår från djurens bästa, inte vem som äger och uppträder med dem.

En rimlig lösning vore en positiv lista över vilka djur som får användas för uppvisningar, tävlingar och utställningar oavsett verksamhetsform. Särregler kan bara accepteras om de har stöd i publicerad vetenskaplig forskning.

Framtidens livsmedel

För att jorden ska kunna föda den framtida världsbefolkningen pekar forskning på att det troligtvis blir nödvändigt att lägga om våra nuvarande kostvanor. Nya livsmedel, exempelvis alger och insekter, kommer då att spela en större roll som proteinkälla. Emellertid är det idag inte lätt att göra rätt, varken för produktion eller för försäljning av sådan ”ny” mat. Här måste gällande lagstiftning uppdateras till dagens förutsättningar, exempelvis gränserna för vad som räknas som livsmedel och när en produkt övergår från att vara gröda till att vara livsmedel. I Sverige har Livsmedelsverket idag en alltför rigid syn på hur de gemensamma EU-reglerna ska tolkas. Genom sin snäva tolkning av EU:s direktiv för ”nya livsmedel”, ger Livsmedelsverket en klar konkurrensnackdel till svenska importörer av sådana grödor som inte salufördes i unionen innan 1997.

Bättre personalförsörjning

Idag har jordbruksföretagen problem med att få tag på utbildad personal. Jordbrukskolorna har svårt att locka unga. Det är viktigt att kvaliteten på jordbruksutbildningarna

håller en hög klass. De gröna näringarna behöver i studievägledningen lyftas fram som en framtidsbransch.

Böndernas roll vid kriser

Vid olika typer av kriser, bland annat snöstorm och skogsbrand, gör bönderna viktiga insatser. Beredskapen skulle stärkas om kommunerna i förväg inventerade de resurser som finns bland lantbrukarna. Alla kommuner borde vara skyldiga att skapa avtal med lantbrukare om hur deras utrustning och lokalkännedom ska kunna användas vid kriser. Det var tidigare vanligt med formaliserade avtal mellan boende på landsbygden och den lokala räddningstjänsten där olika hjälpinsatser definierades. Det finns anledning att främja framväxten av nya sådana avtal.

Kristdemokraterna vill även se ett tillskott till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) på 3 miljoner kronor årligen för anskaffning av gödseltunnor och ramper för bekämpning av skogsbränder. Gödseltunnor skapar begränsningslinjer eller skyddar enskilda byggnader och objekt och är på så sätt ett viktigt komplement till vattenbombning. Genom att förse skotare med en ny sorts ramp kan dessa göras om till terränggående brandbilar, som utöver vattentank med motorspruta också kan köra slang och annan släckningsutrustning långt ut i skogen. Denna enkla innovation sparar mycket manuellt arbete vid släckning och eftersläckning. Vårt tillskott gör att dessa ramper kan börja placeras ut över hela landet.

GMO

Genetiskt modifierade organismer (GMO) innebär både möjligheter och risker. Kristdemokraterna anser att möjligheterna ska tas till vara samtidigt som riskerna bör förebyggas på lämpligt sätt.

Varje ny växtsort, oavsett vilken förädlingsteknik som använts, bör granskas ur miljö- och hälsosynpunkt innan den odlas och används. Nya växtsorter, oavsett förädlingsteknik, behövs för att öka produktiviteten i jordbruket och säkra det inför framtiden. Försiktighetsprincipen ska gälla vid introduktionen av nya GMO-grödor. Produkter som innehåller eller tillverkats av GMO ska hanteras så att nästa led i foder- eller livsmedelskedjan ges valfrihet i sitt förhållningssätt till GMO. Det ska vara praktiskt möjligt för odlare att odla utan inblandning av GMO. Tydliga regler för märkning och spårbarhet av GMO-produkter ska finnas. Patentreglerna ska vara balanserade och inte hämma yrkesmässigt lantbruk eller fritidsodlingen. Det är viktigt att även universitet och små förädlingsföretag kan delta i utvecklingen av nya växtsorter för att tillgodose det svenska behovet av sorter med nya egenskaper. Regelverket för godkännande av nya sorter bör förenklas.

Minska matsvinnet

Det uppskattas att omkring en tredjedel av alla livsmedel som produceras kasseras utan att ätas upp. Samtidigt ökar trycket på vår jords resurser, vilket ställer ökade krav på oss att hushålla med både mat och jordbruksmark. Det mesta svinnet sker i hushållen, men

även detaljhandelsledet har ett betydande matsvinn, cirka 5 procent av den totala produktionen. Matsvinnet i butikerna motsvarar cirka en procent av svenskarnas totala klimatpåverkan.

Idag törs inte handlare själva frysa in kylvaror innan de ”går ut”. Livsmedelsverkets föreskrifter ger intrycket av att detta förfaringssätt inte är tillåtet. På Livsmedelsverkets hemsida gör man en liberal tolkning av sina egna föreskrifter och skriver att man får frysa in kylvaror. Ute i handeln upplever man risken med att frysa in kylvaror som för stor och detta förekommer mycket sällan. I kommunerna gör olika inspektörer olika tolkningar. Genom att frysa in kylvaror kan svinnet minskas, samtidigt som kunder med låga inkomster får en större möjlighet att köpa de frysta produkterna till ett billigare pris. Därför föreslår vi att livsmedelslagen förtydligas så att det framgår att en butik får frysa in kylvaror.

Förädling är enklaste sättet att hantera köttfärs, t ex göra köttfärslimpa. Många butiker har en ugn. Många butiker skulle kunna sälja matlådor över disk. Om butiken inte har möjlighet att förädla produkterna själv är ett samarbete med andra verksamheter, som skolor och cateringfirmor, ett bra alternativ. Därför föreslår vi att Livsmedelsverket tydliggör för handlarna att de själva får förädla sina kylvaror, t ex kyckling och köttfärs.

Livsmedelsverket bör också få i uppdrag att ta fram en handledningsbok till företagen om hur de kan minska sitt matsvinn.

Djurskydd

Glada grisar med knorr

Den svenska djurhållningen ska präglas av höga djurskyddsambitioner. En bra skötsel och god hygien i djurhållningen ger inte bara bättre djurskydd utan också hög livsmedelskvalitet. I en internationell jämförelse har Sverige en bra djurskyddslagstiftning. Detta är givetvis bra men medför samtidigt att djuruppfödare i Sverige har högre kostnader än sina konkurrenter i andra länder. Därigenom kan bönderna i vissa andra länder, till följd av lägre djurskyddskrav, sälja sina produkter till ett lägre pris. För att svenska bönder inte ska missgynnas är det viktigt att djurskyddslagstiftningen harmoniseras inom EU genom att EU-kraven skärps. Strävan måste vara att svenska bestämmelser på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning för arbetet inom EU.

Det är inte minst viktigt att befintliga regler också efterlevs. Redan 2001 blev rutinmässig kupering (bortklippning) av grisarnas svansar förbjuden inom EU. Trots detta får, enligt EU:s livsmedelsmyndighet Efsa, den allra största delen av alla grisar inom EU sina svansar bortklippta. EU-kommissionen har framhållit att direktivet mot svanskupering inte efterlevs. Sverige är det enda land där grisarna fortfarande kan slå knorr på svansen.

Djurtransporter

De långa och ofta plågsamma djurtransporter som förekommer inom EU är oacceptabla. För att korta transporter och transporttider bör EU främja närbelägna, eller mobila, småskaliga slakterier. EU-stöd av olika slag bör kunna användas för investeringar till att

förbättra djurskyddet. Genom att underlätta tillkomsten av mobila och gårdsnära slakterier kan behovet av långväga transporter minskas. I Världshandelsorganisationens (WTO) förhandlingar med länder utanför unionen måste EU ställa bestämda miljö- och djurskyddskrav.

Distriktsveterinärernas samhällsuppdrag

Distriktsveterinärerna är en del av Jordbruksverket och ska vara en garanti för att det finns tillgång till veterinärservice dygnet runt, året om. I uppdraget från regeringen ingår också att smittsäkra vid allvarliga sjukdomsutbrott samt att kontrollera djur som förs in över Sveriges gränser. Det råder sedan en längre tid svårigheter att rekrytera veterinärer och under sommaren kan restiden för jourveterinärer utifrån bristfällig bemanning förlängas betänkligt ovanpå redan långa reseavstånd. Under 2019 kunde endast 48 procent av utannonserade veterinärtjänster tillsättas. Då verksamheten är avgiftsfinansierad utökas kostnaden för kunden utifrån reseavstånden, men framförallt ökar lidandet för djur under lång väntan. Riksrevisionen presenterade under 2021 en granskning av distriktsveterinärernas samhällsuppdrag, var de behöver finnas och rekryteringen till veterinärer. Riksrevisionen konstaterade att Jordbruksverket inte säkerställde en väl fungerande och effektiv organisation för vård av djur i hela landet dygnet runt samt att myndigheten förhöll sig passiv till uppgiften. Riksrevisionen fann också frågetecken kring huruvida den statliga ersättning som Jordbruksverket mottar inte används för att finansiera den konkurrensutsatta delen av Distriktsveterinärernas verksamhet. Med ledning av Riksrevisionens rekommendationer vill Kristdemokraterna att Jordbruksverket uppdras att säkerställa tillgången till veterinär service för landets olika delar. Myndigheten bör också säkerställa att det statliga anslaget inte används för att finansiera den del av Distriktsveterinärernas verksamhet som bedrivs i konkurrens. Slutligen bör regeringen i regleringsbrev säkerställa att Distriktsveterinärerna bara är etablerade där privata alternativ inte är tillräckliga.

Kulgevärsmetoden

I Sverige undersöks just nu möjligheten att få avliva djur med kulgevär hemma på gården. Djuren får då sluta sina liv i en trygg miljö utan transporter till slakteri. Särskilt bra är detta med utrymmeskrävande djur som på grund av stora horn eller på grund av sin storlek inte alltid tas emot på slakterier. Idag får tamboskap inte levereras till slakteri om de redan är avlivade, vilket skiljer sig från hantering av vilt. Bakgrunden är en regel från EU-kommissionen, men i Tyskland och Danmark har metoden trots det sedan länge varit tillåten. I år införde även Schweiz metoden.

EU-kommissionen genomförde nyligen ändringar i förordning nr 853/2004 och har öppnat för kulgevärsmetoden. Ett offentligt samråd där kommissionen tar in synpunkter är på väg mot sitt avslut. Sverige har officiellt välkomnat förslaget. Livsmedelsverket har under 2021 inlett ett samarbete med Eldrimner för att implementera slakt på härkomstgården. Kristdemokraterna är angelägna om att ansvariga myndigheter utarbetar ett ramverk som möjliggör slaktmetoden i Sverige.

Minska antibiotikaanvändningen

Antibiotikaresistenta bakterier utgör ett stort hot mot människors hälsa. Allt fler bakterier utvecklar resistens mot allt fler mediciner. Samtidigt har mycket lite ny antibiotika tagits fram under de senaste decennierna. Konsekvensen blir att vi i framtiden riskerar att åter få uppleva att tiotals miljoner människor dör i infektionssjukdomar som idag lätt kan botas med antibiotika. Även många kirurgiska ingrepp blir i praktiken omöjliga på grund av infektionsrisken. De resistenta bakterierna flåsar nu läkemedelsutvecklarna i nacken. Redan idag beräknas minst 700 000 människor dö varje år på grund av resistenta bakterier. Orsaken till den ökande antibiotikaresistensen är den omfattande användningen av antibiotika.

Två tredjedelar av all antibiotika globalt ges till djur. I Sverige står djurhållningen för ungefär en sjundedel av all antibiotikaanvändning. I Sverige får alltså djuren betydligt mindre antibiotika än i andra länder. Detta tack vare ett aktivt djurskyddsarbete som minskar risken för sjukdomar samt strikta nationella regler om antibiotikaanvändning. Vi ska därför vara stolta och tacksamma över det arbete som våra svenska bönder utför. Emellertid är det kött vi konsumerar från import oftare uppfött med betydligt högre antibiotikaanvändning än vad som vore lagligt i Sverige. Omkring 23,5 procent av allt griskött som konsumerades i Sverige 2019 var importerat. Det mesta importeras från EU-länder. Den genomsnittliga antibiotikaanvändningen per djur inom EU ligger cirka 14 gånger högre än i Sverige. Enligt en rapport från europeiska läkemedelsmyndigheten EMA som presenterades i oktober 2018 har användningen av antibiotika i djuruppfödningen minskat med 20 procent sedan 2011. Det är positivt att utvecklingen har vänt, men mycket återstår att göra.

Sverige – både regering och enskilda Europaparlamentariker – har under lång tid tryckt på för att minska antibiotikaanvändningen inom djurhållningen i EU. Det konkreta resultatet i form av mängden använd antibiotika per djurenhet är dock inte tillfredsställande. Även om steg tagits i rätt riktning är antibiotikaanvändningen inom den europeiska djurhållningen alldeles för hög och minskar alldeles för långsamt.

Sedan 2006 förbjuder EU-reglerna att antibiotika används i tillväxtfrämjande syfte. Denna regel efterlevs inte alltid. I november 2018 beslutade ministerrådet om en ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel. Beslutet innebär bland annat betydligt strängare regler i hela EU kring hur antibiotika får användas till djur. Viktiga nyheter i förordningen är att antibiotika inte får användas rutinmässigt eller för att kompensera för brister i djurhållningen. Den nya förordningen innebär också ett förbud mot användning av antibiotika i förebyggande syfte till grupper av djur. Förordningen är ett steg i rätt riktning, men det kommer fortfarande vara tillåtet att gruppbehandla djurbesättningar med antibiotika så länge detta inte sker ”rutinmässigt”. Det kommer också vara möjligt att ha en djurhållning som leder till att djuren blir sjuka och då får man gruppbehandla upprepade gånger i alla fall. I praktiken blir detta likartat förebyggande gruppbehandling.

Kristdemokraternas uppfattning är att all förebyggande gruppbehandling ska vara förbjuden. Däremot kan förebyggande behandling göras av enskilda djur, t ex om de skadat sig. I Sverige har sedan länge branschreglerna varit att all förebyggande gruppbehandling är förbjuden. I Sverige har utvecklingen drivits av branschregler snarare än lagstiftning. Kristdemokraterna anser också att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika.

På global nivå är situationen än värre. Mellan år 2010 och 2030 väntas användningen av antibiotika inom djurhållningen öka med 67 procent. Störst väntas ökningen

bli i Kina, men även länder som USA, Brasilien, Indien och Mexiko beräknas öka användningen.

Det är uppenbart att det behövs nya grepp och ny politisk energi för att undvika att mänskligheten hamnar i ett läge där vi inte kan använda antibiotika för att behandla infektioner hos människor. Det görs mycket när det gäller information, ökad medvetenhet, förebyggande av infektioner m.m. Men den övergripande bilden är ändå att det behövs kraftfulla politiska styrmedel för att bryta den alarmerande globala överanvändningen av antibiotika inom djuruppfödningen. FN:s livsmedelsorgan FAO har efterlyst politiska initiativ på högsta nivå för att få bukt med den omfattande utdelningen av antibiotika till djur. Hotet är mycket stort. Svenska djuruppfödare bevisar att lösningar finns. Vi måste ta ansvar nu.

Kristdemokraterna föreslår att förhandlingar genast genomförs på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land. Dessa kvoter behöver ha en brant utfasningskurva, i motsats till den annars förväntade ökningen.

Kristdemokraterna föreslår också att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistent bakterier på en acceptabel nivå. Det behövs också en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå.

Friska viltstammar

Sverige har genom förutseende politik och goda geografiska förutsättningar kunnat hålla förhållandevis friska viltstammar. En hotbild som emellertid riktar sig mot hjortdjur är avmagringssjuka, chronic wasting disease (CWD). Avmagringssjuka är en prionsjukdom som smittar genom direktkontakt, saliv, urin eller avföring.

I Norge har smittan trots tusentals avlivade vildrenar fått fäste. I Sverige har ett mycket måttligt provtagningsprogram hittills inte indikerat någon smitta.

Sjukdomen sprids initialt långsamt och inkubationstiden är lång. I Nordamerika har långsam spridning dock följts av ett mycket snabbt smittoförlopp. Det är angeläget att Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt höjer sin bevakning av utvecklingen kring de skandinaviska varianterna av CWD för att utröna vilken risk smittan utgör gentemot våra hjortdjur.

Djurförsök

Människan har ett ansvar för att värna andra levande varelser. Det innebär att människan ska ta väl hand om de djur som hon har i sin vård och sörja för att dessa djur får leva ett så naturligt liv som möjligt. Onödigt lidande ska inte förekomma. I brist på bättre alternativ kan dock djurförsök i vissa särskilda fall accepteras för att tillgodose människors legitima intresse av liv och hälsa.

Utvecklingen av alternativ till djurförsök går framåt. Datasimuleringsprogram och cellodlingar kan helt eller delvis ersätta djurförsök i många lägen. Inom högre utbildning i Sverige förekommer fortfarande djurförsök av rutin eller därför att kursansvarig lärare inte har tillräcklig kunskap om alternativen till djurförsök.

För användare av försöksdjur finns försöksdjursvetenskapsutbildningar, där forskaren får en inblick i viktiga frågor kring djuranvändningen. Studenterna får även en

introduktion om alternativ, men denna information är långt ifrån tillräcklig för att studenten ska hitta möjligheter att använda alternativ i sin forskning, nu och i framtiden. Alla studenter på de utbildningar där djurförsök traditionellt förekommer borde få grundläggande utbildning om alternativa metoder.

Skogen – det gröna guld

Skogen har flera funktioner

Skogsbruket och skogsindustrin är näringar som svarar för de största nettoexportinkomsterna i Sverige. Det ger jobb på landsbygden och en hållbar utveckling i hela landet. Skogsbranschen sysselsätter omkring 120 000 människor i Sverige. För varje jobb skapas ytterligare två jobb hos underleverantörer. Samtidigt skapas underlag för samhällsservice som ger ytterligare jobb inom bland annat välfärd och handel. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri ska kunna utvecklas i framtiden krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål.

Skogen skall också svara mot efterfrågan på människors behov av rekreation. Levande skogar med en myllrande biologisk mångfald är en förutsättning för människors välbefinnande och hälsa och levererar viktiga ekosystemtjänster, såsom rening av luft och vatten, och infångning av övergödande ämnen som exempelvis kväve. Bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden är mål som självklart utgör allmänna intressen. I anslutning till detta kan konstateras genom Riksskogstaxeringen (KSLA 2020) att tillväxten av skyddsvärda skogar i Sverige är större än avverkningen. Detta gör att olika arters habitat hela tiden växer. Formella avsättningar har ökat med en miljon hektar sedan början av 1990-talet.

Skogen är en viktig del i Sveriges klimatarbete. När skog växer binder den koldioxid som fortsätter att lagras i produkter av trä. Nästan alltid ersätter de svenska skogsprodukterna något som är mindre hållbart. När vi till exempel ersätter produkter av olja med produkter av trä minskar vår klimatpåverkan. Produkter från svenskt skogsbruk bidrar till att uppnå de globala hållbarhetsmålen. Sveriges skogsnäring beräknas genom kolbindning nettomässigt binda motsvarande 55 miljoner ton koldioxid. Därtill ska också läggas fossilreducering där produkter från skogen ersätter fossilbaserade motsvarande 42 miljoner ton koldioxid. Skogsnäringen släpper också ut 4 miljoner ton koldioxid från industriprocesser, transporter och insatsvaror. Totalt sett uppgår nettoeffekten från skogsnäringen till 93 miljoner ton. Detta kan sedan jämföras med Sveriges territoriella utsläpp, som uppgår till 52,7 miljoner ton koldioxid.

Svenskt skogsbruk har sedan 1993 förenat produktion och hänsyn till miljö genom att värdera dessa båda värden lika. Förutsättningen för de båda jämställda målen framgång har sen 2009 utgått från ”en tydligt definierad och långsiktig äganderätt”. Denna svenska ”modell” har ofta beskrivits som en framgång. Naturmiljöperspektivet har emellertid med tiden vuxit i inflytande och även fått draghjälp av flera initiativ från EU-kommissionen. Förskjutningen destabiliserar den svenska modellen och äventyrar äganderätten.

Det är viktigt att regelkrånglet och den administrativa bördan minskar för att fler människor ska vilja starta och driva företag på landsbygden. Målsättningen bör vara att

grundläggande uppgifter om företaget och dess verksamhet bara ska behöva lämnas en gång och till ett ställe.

Skogsstyrelsen har i en samverkansprocess med skogens intressenter tagit fram en rapport (2019:24 Skogsskötsel med nya möjligheter) med 88 förslag för hur en hållbar skogsproduktion kan öka med 20 % till 2050. De åtgärdsförslag som presenteras i rapporten bör få genomslag i skogsbruket och realiseras med en kraftsamling för kunskapsspridning och rådgivning om ökad tillväxt i våra skogar. En kraftsamlingskampanj bör genomföras med skogsägarrörelsen som partner för att nå ut och förankras bredare. Ett exempel på ett lyckat projekt inom detta område är Mera tall. För att realisera förslagen avsätter Kristdemokraterna 20 miljoner kronor årligen under anslag 1:2 Insatser för skogsbruket.

Nej till EU-gemensam skogspolitik

Utifrån subsidiaritetsprincipen bör skogspolitikerna vara en nationell fråga. Kristdemokraterna anser att det inte skall införas någon gemensam skogspolitik inom EU. För Kristdemokraternas del är utgångspunkten att varje land självt skall råda över sina naturtillgångar i form av skog, berg, rinnande vattendrag och andra naturtillgångar. Det är angeläget att Sverige håller fast vid uppfattningen att skogspolitikerna skall vara en nationell angelägenhet. Kristdemokraterna anser att Sverige skall förhindra sådana beslut som innebär att skogspolitikerna blir ett EU-gemensamt politikområde. Här bör Sverige och Finland samarbeta så långt det är möjligt men också söka allianser med andra skogsrika länder.

Tyvärr är tendensen från EU istället att vilja öka sitt inflytande över skogspolitikerna. Under 2021 har en rad beslut tagits som går i den riktningen. Sveriges regering har inte heller gjort tillräckligt för att motarbeta denna tendens.

EU-kommissionen har under 2021 lämnat ett meddelande formulerat som en strategi för skogen, detta trots att skogsfrågor egentligen inte är ett område som deras nivå har formell kompetens eller befogenhet för. Den så kallade skogsstrategin har mött kraftig kritik. Österrike tog tillsammans med 10 andra länder initiativ till ett mycket kritiskt brev till kommissionen där de framhöll den nationella kompetensens roll i skogsfrågor. Sverige deltog inte i brevet.

Europaparlamentet har också den 9 juni 2021 antagit en resolution om en strategi för biologisk mångfald med långtgående konsekvenser för enskilda länders skogsbruk. Strategin vill skydda minst 30 procent av EU:s land- och havsområden. Enligt resolutionen bör EU också skapa ett strikt skydd med förbud mot jakt, fiske och skogsbruk för 10 procent av unionens land- och havsområden.

EU:s taxonomi syftar till att vägleda investeringar mot hållbarhet och bidra till målsättningen om klimatneutralitet år 2050. Under våren 2021 föreslogs inom ramen för taxonomin att åläggas skogsägare med innehav över 13 hektar att göra en klimatnyttoanalys där skogsägare måste bevisa att det nuvarande skogsbruket binder mer kol än det man hade innan. Dessutom behövs en skogsbruksplan där en översyn görs vart tionde år. Utöver den administrativt betungande ansträngning detta innebär så röjer också pålagan ett synsätt där skogen i allt högre grad ställs passiv som kolsänka snarare än för produktion.

Detta perspektiv gör sig också gällande i EU:s gemensamma klimatpaket Fit for 55.

Kristdemokraterna anser att Sverige aktivt bör motsätta sig inrättandet av en gemensam skogspolitik inom EU. Särskilt angeläget är det att hindra att EU beslutar om

avverkningstak och utökade administrativa pålagor för skogsbruket i de enskilda medlemsländerna. I detta bör Sverige agera gemensamt med andra länder som Finland och Österrike.

Rättssäkerhet för skogsägare

De senaste åren har äganderätten i skogen kommit att hotas på flera sätt. Utvecklingen är mycket oroande. Århuskonventionen, som Sverige implementerat och som ska säkra allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och ge tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, lägger stor vikt vid att skilja mellan ”allmänhet” och ”direkt berörd allmänhet”. Århuskonventionen tolkas på fel sätt när det inte är den direkt berörda allmänheten som hörs utan organisationer som inte alls bor och verkar inom området. Staten tycks vilja säga till markägarna att det är okej om du äger skog men inte om du brukar den. Därigenom smygsocialiseras den svenska skogen, något som måste motarbetas.

Staten bör se de privata skogsägarna som medspelare snarare än som motspelare. Ofta är det just genom de enskilda skogsägarnas långsiktiga förvalterskap som höga naturvärden skapats och bibehållits. I nuläget straffas den som har skog med höga naturvärden. Många markägare tvingas röja eller avverka för att förebygga uppkomster av skyddsvärda miljöer, tvärt emot vad som rimligen är regeringens avsikt.

Skogsutredningen

I januariöverenskommelsen annonserades denna utredning som Äganderättsutredningen. Den omfattande utredningen har sedan kommit att kallas skogsutredningen med det formella namnet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) och innehåller ett antal förslag med för äganderätten mycket negativa konsekvenser. Utredningen har ett oproportionerligt stort fokus på biologisk mångfald och på hur mer skog ska undantas från brukande. Illustrativt kan jämföras med Miljövårdsberedningens syn på fördelningen mellan aktivt brukande och undantagen areal 1997. Där Miljövårdsberedningen ansåg att 90 procent av arealerna kunde vara aktivt brukade och dessutom bidrog till den biologiska mångfalden, föreslår skogsutredningen att endast 80 procent av arealerna bör brukas aktivt. Dessutom anser inte skogsutredningen att den aktivt brukade arealen bidrar till mångfalden. Följaktligen föreslås över 500 000 hektar fjällnära produktiv skogsmark skyddas till naturvård. Förslaget omfattar hundra mil motsvarande två tredjedelar av den totala arealen fjällnära skog. Förslagen berör 7 000 markägare direkt, men drabbar hela samhällen. Totalt anser utredningen att 3 miljoner hektar skog behöver skyddas. Skogsägarna ska enligt utredningen kompenseras, antingen med ersättningsmark som kan ligga tiotals mil bort eller med en check.

Artskyddsutredningen

Sedan 2007 gäller artskyddsförordningen (2007:845). De senaste åren har myndigheterna tolkat denna förordning alltmer extremt. Enligt artskyddsförordningen är det bland annat förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar och andra djur som listas i förordningen och att skada eller förstöra dessa djurs fortplantningsområden eller viloplats. Emellertid finns häckningslokaler för fåglar i princip överallt i skogen. Fåglar och andra djur störs om man bedriver skogsbruk. Utifrån artskyddsförordningen så som den är skriven är det därför möjligt för en myndighet att stoppa i princip alla skogsbruksåtgärder.

Förordningens tillämpning i Sverige sällar sig också till övriga intressen som dämpar möjligheterna till bostadsbyggande.

Artskyddsförordningen är utfärdad av regeringen med stöd av miljöbalken. Därigenom anses eventuella myndighetsinskränkningar i markägares rådighet som görs med stöd av artskyddsförordningen vara att betrakta som betingade av miljöskyddsskäl. Huvudregeln när det gäller ersättning till markägare är att vid inskränkningar utifrån miljöskyddsskäl ska ersättning inte utgå i normalfallet.

Resultatet blir alltså att myndigheterna kan inskränka skogsägares användning av sin mark i princip obegränsat och ändå inte vara skyldiga att betala ersättning. Detta är inte enbart ett teoretiskt resonemang; de senaste åren har denna situation blivit verklighet för många enskilda skogsägare. De enskilda skogsägarna, som utgör ryggraden i det svenska skogsbruket, har ofta genom långsiktigt förvalterskap skapat eller bibehållit höga naturvärden. Det går att konstatera att ingen art förvunnit från svensk skog norr om Skåne de sista 30 åren och det är betydligt fler arter som vid varje revision hamnar i lägre hotkategorier än de som klassas upp till högre kategorier. Dessa skogsägare hotas nu med att berövas möjligheten till ekonomisk nytta av sina arbetsinsatser. Det finns exempel på att enskilda förlorat upp till 100 procent av sina intäkter och inte heller fått någon statlig ersättning.

I den statliga utredningen Ersättning vid rådighetsinskränkningar (SOU 2013:59) konstaterar utredaren att rådighetsinskränkningar utifrån hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl låg utanför utredningens uppdrag. Samtidigt skrev utredaren att det fanns två sådana områden där det finns ett behov av en översyn: vattenskyddsområden och rådighetsinskränkningar med stöd av artskyddsförordningen.

Regeringen tillsatte i maj 2020 en särskild utredare att se över artskyddsförordningen och ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås. Utredningen presenterades under våren 2021 under namnet Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51) och föreslår tyvärr lösningar som försvårar eller omöjliggör för skogs- och jordbruk. Bland annat föreslår utredningen ett mer eller mindre absolut förbud mot att störa eller döda fåglar och att skada deras bon och ägg på våren, oavsett avsikt och oavsett art. I praktiken skulle detta innebära att allt skogsbruk förbjuds under våren och den tidiga vallskörden blir omöjlig. För jordbruket skulle åtstramningen betyda att den tidiga och mest proteinrika vallskörden uteblir. Kristdemokraterna kritiserade utredningen vid dess tillsättande för att direktiven inte sökte justera implementeringen av artskyddsförordningen mot dess minimikrav. Skyddet av fåglar i förordningen bör förändras från ett individperspektiv till ett artperspektiv. Markägarens rätt till skälig ersättning måste också säkras.

Ta bort den lägsta slutavverkningsåldern

Idag har Skogsstyrelsen föreskrifter för när en markägare får göra en slutavverkning. En lägsta slutavverkning anger när slutavverkning tidigast får ske. Det finns dock flera tillfällen när det kan vara befogat att slutavverka för att plantera på nytt, t.ex. när man planterat gran på tallmark och granen får röta och därmed i grunden blir värdelös. Det bör därför vara upp till markägaren när denna väljer att slutavverka, och de bestämmelser som reglerar detta bör avvecklas.

Avverkning får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan gjorts till Skogsstyrelsen. Kristdemokraterna anser att denna tid bör förkortas till tre veckor.

Skyddad skog

EU-kommissionen föreslår nu nationella mål för ökad kolinlagring. Sverige har fått det högsta betinget och ska öka den nationella kolsänkan från dagens 37 miljoner ton/år till 47 miljoner ton/år. Det innebär i praktiken att uttaget av skogsråvara ska minska med ca 15 procent. EU-kommissionens stränga beting gentemot Sverige kommer av Naturvårdsverkets rapportering, gjord under regeringens goda minne. Naturvårdsverkets rapportering medtar endast det så kallade formella skyddet, vilket innebär Natura 2000-områden, naturreservat, nationalparker och biotopskyddsområden. Det innebär att sammanlagt 14,5 procent av landets areal anses skyddad utifrån den definitionen och innebär att Naturvårdsverket (utifrån sin tolkning) framställer Sverige som sämst i EU när vi i själva verket hör till de mest ambitiösa. EU-kommissionen har tagit intryck av Sveriges sätt att rapportera och tolkar det som att vi behöver utöka vårt skydd. Utökningen riskerar att medföra stora negativa konsekvenser för vårt skogsbruk. En reduktion av uttaget från skogen med 15 procent motsvarar i det fall skogsbaserade produkter ersätts med fossila, en ökning av utsläppen av koldioxid motsvarande 6 miljoner ton³. EU-kommissionens kritik mot svenskt skogsbruk är orättvis men bör belastas regeringen som uppmuntrar den rapportering som ansvarig myndighet avger.

I Naturvårdsverkets skrivelse (NV-01318-21) under sommaren 2021 föreslås, efter en internationell jämförelse och analys mot IUCN:s kriterier, att ett antal mindre skyddsformer ska börja rapporteras. IUCN står för International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, grundades 1948 och har betecknats som världens största naturvårdsorganisation med över 1 000 ideella organisationer, myndigheter och stater som medlemmar.

De skyddsformer som Naturvårdsverket föreslår tilläggs rapporteringen till Europeiska miljöbyrån (EEA) 2022 är arealer med ”obrutna fjäll”, alltså fjällnära skog, nationalstadsparken, Natura 2000-områden, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Att dessa föreslås medtas i rapporteringen till EEA är ett erkännande av den under-rapportering Kristdemokraterna och många andra påpekat under en tid. Kristdemokraterna anser att regeringen bör godta förslaget om att medta de föreslagna skyddsformerna i rapporteringen till EEA.

De nya skyddsformer som Naturvårdsverket nu föreslår ska medtas i rapporteringen till EEA handlar emellertid om små ytor och förändrar inte Sveriges orättvisa positionering i EU:s stryckklass. Skyddsformen frivilliga avsättningar föreslås börja rapporteras som en lägre form av avsättning (OECM). Den huvudsakliga anledningen till att Naturvårdsverket inte vill rapportera frivilliga avsättningar är att marken valts ut av markägaren. Oviljan att erkänna skogsbrukarens förmåga att identifiera naturvärden uttrycker en bristande tillit till skogsbrukets naturvårdsarbete. Kristdemokraterna anser att frivilliga avsättningar bör tilläggas rapporteringen till EEA.

Andra skyddsformer med stora arealer som Naturvårdsverket föreslår inkluderas i rapporteringen är strandskydd, riksintressen och skogliga impediment. Det är alla exempel på skyddsformer där markanvändningen har starka restriktioner med ett skydd som överstiger vad andra länder redovisar. Naturvårdsverket anför att skyddsformerna kan vara dåligt dokumenterade och avgränsade. Undantagsvis förekommer jord- och skogsbruk utifrån etablerade förhållanden som föregår skyddsklassningen. I fallet strandskydd oroar sig Naturvårdsverket över att djur- och växtliv inte prioriteras över det rörliga friluftslivet. För riksintressen och impediment är inte det huvudsakliga syftet

³ Peter Holmgren. Skogsnäringens klimatbidrag. 2019. Skogsindustrierna.

med skyddsklassningen att bevara naturområden. Likväl är områdena fredade från exploatering.

Det går att fråga sig vilken betydelse strandskydd och skogliga impediment har när deras betydelse underkänns på det sätt som görs. Om de i Naturvårdsverkets ögon inte förtjänar att medräknas som skyddade områden reses frågan om de ska fortsätta vara skyddade.

Kristdemokraterna anser att de tre skyddsformerna skogliga impediment, riksintressen och strandskydd bör medtagas i Naturvårdsverkets rapportering till EEA. Hinder som bristande dokumentation bör lösas genom stärkt dokumentation eller som i fallet med impediment att de medtas i en skogsbruksplan.

Rättssäkerhet vid nyckelbiotopklassningar

Det är Skogsstyrelsen som bestämmer vilka skogsområden som är nyckelbiotoper och vad som ska krävas av ett skogsområde för att det ska kallas nyckelbiotop. Genom att avgöra var gränsen ska gå avgör man vilka skogar som ska få brukas eller inte. I de certifieringssystem som finns för skogsråvaror är det ett krav att råvaran inte kommer från nyckelbiotoper. Därigenom är det i praktiken Skogsstyrelsen som genom nyckelbiotopklassningen avgör vilka områden som får avverkas.

I riksdagen har Kristdemokraterna fått gehör för kravet att avbryta den landsomfattande utökade nyckelbiotopsinventering som Skogsstyrelsen genomförde. Efter regeringsbeslut under 2019 miste den utökade nyckelbiotopsregistreringen sin finansiering och stoppades därmed formellt. Emellertid har enskilda länsstyrelser fortsatt hållit en hög ambition och takt i nyckelbiotopsregistreringen. I synnerhet uppstår klassificeringar i samband med avverkningsanmälan eller ägarskiften. I skogsutredningen (SOU 2020:73) slogs också fast att nyckelbiotopsinventeringarna och registreringen av dessa saknar laglig grund och därför inte bör utföras. Utredningen föreslår också att man ska rensa i befintliga register och databaser så att bara värdena ska finnas kvar men inte den sammanvägda bedömningen (nyckelbiotop/inte nyckelbiotop). Regeringen avser nu att gå fram med förslag om en ny naturmiljöinventering med objektiv ambition att beskriva de förhållanden som råder i skogen. Detta ska komma skogsägaren till kännedom och kunna användas vid utövande av kunskapskravet enligt miljöbalken. Kristdemokraterna avvaktar ställningstagande till detta till dess att propositionen är presenterad. En grundläggande princip är emellertid att skogsägaren inte ska få se sin mark klassad på ett sätt som ger negativa ekonomiska konsekvenser utan att själv ha samtyckt till det.

Skötsel av skyddad skog

Skogsstyrelsen gjorde under 2019 en landsomfattande inventering av över 12 000 områden med skyddad skog. Man fann i mer än hälften av de undersökta områdena att den naturvårdande skötseln var eftersatt, i flera fall så pass att de naturvärden som skulle skyddas istället kraftigt skadats. Nästan 60 procent av de skyddade områdena ansågs stå i behov av någon skötselinsats på kort eller lång sikt för att inte de naturvärden som från början motiverat deras skyddade status skulle gå förlorade.

Inventeringens dystra resultat aktualiserar vikten av att prioritera skötsel före nya avsättningar. Resultaten står också i kontrast till det enskilda ägandet där incitamenten för en välskött skog harmonierar med de värden som markägaren strävar efter. Istället för de tvingande åtgärder som nyckelbiotopsregistreringsförfarandet är, bör strävandet efter de värden som skydd av skog eftersträvar bygga på frivilliga naturvårdsavtal.

Naturvård som kombineras med brukande och där formellt skydd endast upprättas när skogsägaren själv vill. De framgångsrika Kometprogrammen som utgår från att markägaren själv tar initiativ till skydd av skog och bruket av naturvårdsavtal visar att höga naturvärden kan främjas med frivillighet som grund. Frivillighet med frihet under ansvar bör vara huvudspåret att avvika från endast i undantagsfall för svensk skogsförvaltning. För att stärka skötseln av naturreservat under Skogsstyrelsens utförande avsätter Kristdemokraterna 200 miljoner kronor under 2023 och 2024.

Skogliga grunddata

I samband med avverkningsanmälan blir ansökan hos Skogsstyrelsen offentlig. Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har i uppdrag att uppdatera, utveckla och tillgängliggöra skogliga grunddata. Genom sajten ”Skogliga grunddata” av Skogsstyrelsen publiceras laserskannade uppgifter om Sveriges skogar. Informationen om skogsföretagens förutsättningar, integritetskänslig information med kommersiellt värde såsom avverkningsanmälningar, blir tillgänglig gratis utan godkännande av berörda markägare. De data som samlas in bör enligt Kristdemokraterna inte användas i andra syften än för Skogsstyrelsens uppföljning av de skogspolitiska målen. I övrigt bör publiceringarna upphöra och data över enskild egendom tillhöra skogsägarna med upphovsrätt.

Bekämpning av skogsskador

Skador på skogen från väder, vilt och insekter innebär stora kostnader, försämrad kvalitet på virket och minskad tillväxt i skogen. Granbarkborrens härjningar har blivit omfattande och det är den insekt som gör mest skada på våra granskogar. Hjortdjurs gnagande på stam och skott medför skador och reducerar artrikedomen i skogen eftersom vissa trädslag är mer utsatta än andra. Regeringen har föreslagit att 20 miljoner avsätts för att övervaka, förebygga och bekämpa skogsskador. Kristdemokraterna föreslår att denna satsning utökas med ytterligare 10 miljoner till 30 miljoner år 2022 och 2023. Det är av största vikt att skogsskadorna kan hejdas för att undvika skador i miljardklassen.

Byte av skogsmark

Under åren 2006–2014 avsatte alliansregeringen 100 000 ha av Sveaskogs mark för att göra markbyten mot skyddsvärd mark. Detta program var enligt utvärderingarna kostnadseffektivt och gav 60 000 ha skyddad skog. Liknande utbytesprogram med statlig skog bör genomföras återkommande. Produktiv skogsmark från Sveaskog, Fortifikationsverket och Fastighetsverket bör överföras till ett nytt bolag för att användas för markbyten med privata skogsägare.

Försäljning av statlig skogsmark

Skogsbruket och skogsindustrin ger jobb på landsbygden och en hållbar utveckling i hela landet. Skogen skall också svara mot efterfrågan på människors behov av rekreation. De naturvärden som idag finns i den svenska skogen, som ännu ej fått formellt skydd, finns vanligtvis på privatägda marker. Orsaken till detta är att skogsbruket på statligt ägda marker i högre grad skett ”rationellt” med rent ekonomiska utgångs-

punkter. Den mångfald av skötsel- och brukandestilar som funnits på de enskilt ägda markerna har däremot resulterat i mer varierade naturtyper. Privat ägande och brukande av mark stärker samhället. Ägarkoncentration är ett problem i sig, även när det gäller staten som ägare. Att staten har övertagit stora delar av ägaransvaret för mark och näringsliv i Sverige innebär att många människor gjorts beroende av politikernas välvilja istället för att ge människor en möjlighet att lita till sin egen förmåga. En liten bit land, ett företag, en egen bostad och så vidare ger människan den trygghet och värdighet hon behöver för att kunna stå självständig gentemot både staten och kapitalet. Att enskilda människor äger egendom tjänar därigenom det gemensamma bästa.

Sveaskog är den största svenska skogsägaren, och den i särklass största statliga skogsägaren. Idag uppgår Sveaskogs produktiva skogsmark till omkring 3,1 miljoner hektar. Det mesta av innehavet ligger i Norrbottens och Västerbottens län. Sveaskog fick år 2010 instruktioner om att 10 procent av den areal bolaget hade år 2002 (vid bolagets bildande) ska säljas av till marknadspris. Försäljningen ska anpassas så att pris-sättning och funktionssätt påverkas så lite som möjligt. De sålda arealerna uppgår vanligtvis till 10 000–15 000 hektar årligen. Försäljningen ska möjliggöra omarronderingar och tillköp av skogsbruk, särskilt i glesbygd. Hittills har Sveaskog sålt av närmare 9 procentenheter av de 10 procentenheter som ska säljas. Det är därför dags att ge ett nytt uppdrag till Sveaskog.

Kristdemokraterna föreslår att Sveaskog får i uppdrag att sälja 30 000 ha produktiv skogsmark per år till privata markägare som avser att bedriva kommersiellt skogsbruk på marken. Intäkterna ska ges vidare som utdelning till staten.

Behåll och utveckla skogskontot

En statlig utredning (SOU 2014:68) har föreslagit att skogskontot och skogsskadekontot avskaffas. I stället föreslås dessa ersättas med en typ av avsättningsfond: företagsfond. Kristdemokraterna tillbakavisar detta förslag. Utredningens förslag innebär en klar försämring för skogsbruket. Skogskontot och skogsskadekontot behövs eftersom skogsbruket har specifika förutsättningar i och med skogens långsamma tillväxttakt. Därför ska skogskontot och skogsskadekontot finnas kvar i skattelagstiftningen.

Möjliggör överlåtelse av skogskonto/skogsskadekonto genom arv och gåva

Idag är skogskontot/skogsskadekontot knutet till den fysiska personen. Det kan inte överlåtas mellan generationer genom arv eller gåva. Kontot måste upplösas när innehavaren avlider. Detta utgör ett problem vid generationsskiften, särskilt för den som fått sin skog nerblåst. Regeringen bör därför utreda möjligheten att utan beskattning överföra skogskonto och skogsskadekonto mellan generationer genom arv och gåva.

Stormskogslikvid skall kunna sättas av till ersättningsfond

Avdrag för avsättning till ersättningsfond enligt inkomstskattelagen 31 kap. får bl.a. göras om en näringsidkare får ersättning för skada genom brand eller annan olycks-händelse på mark. En sådan skada utgör stormfällning av skog. Bakgrunden till reglerna om ersättningsfond är en önskan att extraordinära intäkter t.ex. vid olika former av skadefall inte skall beskattas direkt utan istället kunna återinvesteras i näringsverksamheten utan skattebortfall.

Emellertid är det alltså bara ersättningen för skada, men inte likviden från försäljning av den skog som kunnat räddas, som får avsättas till ersättningsfonden. Detta skapar problem i samband med en så omfattande stormfällning som det varit fråga om i samband med orkanen Gudruns härjningar 2005. Regeringen bör utreda möjligheten att avsättning till ersättningsfond också ska kunna göras för virkeslikvider.

Möjliggör avsättning av ersättning för naturvårdsavtal till skogskonto

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som kan tecknas mellan markägare och staten eller en kommun. Syftet med ett naturvårdsavtal är att utveckla och bevara de naturvärden som redan finns. Naturvårdsavtal kan tecknas såväl för områden som behöver utvecklas fritt som för sådana där det behövs en naturvårdande skötsel för att naturvärdena ska bestå och utvecklas. Naturvårdsavtal kan tecknas för en tid från ett år och som längst 50 år. Utbetalningen av den ekonomiska ersättningen för avtalet kan delas upp i upp till fem år. Eftersom löptiden för avtalet ofta är betydligt längre än den tid som utbetalningarna sker, bör möjligheten utredas att möjliggöra avsättning av ersättningen från naturvårdsavtal till ett skogskonto.

Forskning om nya trädslag

Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsatt stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra.

Allemansrätten

Allemansrätten är av stor vikt för det rörliga friluftslivet och för människans känsla av samhörighet med naturen. Allemansrätten är en fantastisk tillgång vi har i Sverige. Den ger oss möjligheten att få njuta av vår fina natur samt ta del av det som naturen ger i form av exempelvis bär och svamp. Alltför ofta missbrukas emellertid allemansrätten genom att träd fälls, sopor lämnas kvar och åverkan görs på natur eller odlingar när företag använder marken utan markägarens tillåtelse. Detta är visserligen redan förbjudet men svårt att beivra. Dessa övertramp sker ofta i samband med att någon utnyttjar annans mark för att bedriva kommersiell verksamhet, exempelvis vildmarksturism, kanotuthyrning eller ridkurser. Detta trots att det finns en dom från Högsta domstolen från 1996, den s.k. forsränningsdomen, som gav ett tydligt utslag för att förhindra missbruk av allemansrätten. Det var inte detta som var syftet med allemansrätten när den en gång infördes. Återigen är vi inne och naggar på äganderätten när allemansrätten utnyttjas för kommersiella ändamål. Vi bör få en klar gräns mellan när man kan använda annans mark för kommersiella syften och när man som arrangör eller näringsidkare behöver upprätta ett avtal med aktuella markägare för att fastställa eventuella riktlinjer och ersättning.

För att allmänheten ska ha rätt förståelse av allemansrätten är det viktigt att skolorna undervisar på ett tydligt sätt både om de rättigheter och om de skyldigheter som följer av allemansrätten.

Välfungerande service även på landsbygden

Utmaningarna för Sveriges landsbygd är stora och situationen ser väldigt olika ut beroende på vem som tillfrågas. Den skånska landsbygdsbon möter inte helt oväntat andra utmaningar än den som bor i glesbygden i Norrlands inland. Några landsbygds-kommuner lyckas med att bryta vikande befolkningskurvor, andra kommuner åker fortfarande nedåt på den demografiska rutschkanan. Det politiken kan göra är att ge de bästa förutsättningarna, att stödja idéerna, främja ett starkt civilsamhälle, bidra till att forma ett gott förvalterskap, förbättra kommunikationerna, underlätta företagandet och ta bort regelverk som missgynnar landsbygden. Men i grund och botten måste förändringarna främst komma från dem som lever sin vardag på landsbygden.

Det finns många komponenter som är viktiga för att göra en bygd levande. Två av de viktigaste är skolan och affären. Vi har ett gemensamt ansvar för att dessa bägge institutioner kan leva kvar. Kommunen har ansvaret för att finansiera och kvalitetssäkra skolan, men inte per automatik för att driva den. För affärens fortlevnad krävs något annat – precis som vilket annat företag som helst drivs lanthandeln på sina egna förutsättningar. Vårt ansvar som konsumenter blir att handla lokalt, om vi vill att butiken ska leva vidare. Men det finns uppgifter som en lanthandel kan sköta på uppdrag av det offentliga – den möjligheten borde fler få upp ögonen för. Så kan knutpunkten i bygdens gemensamma liv bli ännu starkare. I arbetet med detta har landsbygdens och näringarnas intresseorganisationer viktiga roller att spela, men inte minst måste kommuner och även regioner se dessa möjligheter och ta vara på dem.

Samla myndigheter i servicecentra

Servicecentra är ett bra sätt att samla olika myndigheters service så att basala myndighetstjänster finns att tillgå runt om i landet. Åtgärder bör utvidgas för att främja sådan myndighetssamverkan. Kommuner och statliga myndigheter bör samordna sin grundläggande service till medborgare och företag genom att samarbeta i lokala servicecenter. Som komplement till servicecentren bör servicepunkter inrättas i samarbete med det lokala näringslivet och det civila samhället, samt att posten får i uppdrag att tillhandahålla mobila servicepunkter till dem som bor utefter lantbrevbärrlinjer. En av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare att leva. Rimliga avstånd till grundläggande service, såväl offentlig som kommersiell, ger fler den praktiska möjligheten att bo kvar på landet – eller att flytta dit.

Rättsväsendet måste anses som den mest grundläggande samhällsservicen. För att värna tryggheten på landsbygden är det angeläget att polisen har de resurser som krävs för att vara närvarande i hela landet. Kristdemokraterna föreslår betydande satsningar på polisen, vilket redovisas i motionen gällande utgiftsområde 4.

Kristdemokraterna anser att polisen och de viktigaste statliga myndigheterna, exempelvis Försäkringskassan, ska finnas i princip i alla kommuner. Samverkan mellan kommuner behöver utvecklas, så att man tar tillvara de möjligheter som finns för att erbjuda medborgarna en så god service som möjligt och hushålla med de ekonomiska resurserna. Alternativa möjligheter att resa kollektivt på landsbygden behöver utvecklas. Nya samverkansmodeller måste prövas där offentliga resor som sjukresor och skolskjutsar kan kombineras med privata resor. Ett stort mått av innovativt arbete måste vara tillåtet för att hitta framtidens lösningar.

Regeringen föreslår en välkommen satsning på fler servicekontor. Antalet servicekontor i Sverige föreslås öka från 113 till 140. Av dessa föreslås 23 kontor placeras i större städer eller storstäder medan endast 4 placeras i kommuner ute i landet. Kristdemokraterna anser att denna fördelning är skev och föreslår att, utöver regeringens förslag, ytterligare 7 servicekontor placeras i landsbygdskommuner. För detta anslår Kristdemokraterna ytterligare 15 miljoner kronor 2022 och 30 miljoner årligen 2023–2024. Anslaget återfinns inom utgiftsområde 2 anslag 1:15 Statens servicecenter.

Förskola och skola

Sveriges alla föräldrar måste myndigförklaras. Det är de som ska ha makten att styra över vilken barnomsorg som just deras familj är i behov av. Självklart ska föräldrarna få del av kommunens barnomsorgspeng när de själva står för omsorgen om sina barn och givetvis ska familjepolitiken ta särskild hänsyn till de fall där båda föräldrarna arbetar i anslutning till hemmet. Inte minst gäller detta för lantbruksföretagare där båda arbetar på gården. De måste kunna få tillgodogöra sig barnomsorgspengen för egen del för att kanske kunna anställa en medarbetare till i företaget.

Ett bekymmer för många familjer på landsbygden är avståndet till barnens skola. Tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i glesbygdsområden bör vara generös så länge som bibehållen kvalitet kan garanteras. Kommunerna bör ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, exempelvis skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg. Vi vill även att det ska vara möjligt för en skola att ta emot elever från två länder i gränsbygder.

Kristdemokraterna ser vikten av att värna tillgången till öppen förskola på landsbygden, som gärna kan drivas i samverkan med det civila samhället. Skolan ska ge insikt i och kunskap om föreningsliv och entreprenörskap, värden som är grundläggande för en fortsatt livskraftig landsbygd.

Maxtid för utryckningsfordon

På landsbygden tar det ofta lång tid från det att någon larmat till dess att utryckningsfordon kommer på plats. Detta är i viss mån ofrånkomligt samtidigt som det är önskvärt med så korta utryckningstider som möjligt. Att de olika blåljusverksamheterna snabbt kan komma på plats är en viktig faktor för tryggheten. Kristdemokraterna föreslår att den maximala tiden för utryckningar med polis, ambulans och brandkår ska anges inom olika områden. Gemensamt definierade nyckeltal bör tas fram på riksnivå för utryckningstiderna för polis, ambulans och brandkår. Dessa nyckeltal kan sedan ligga till grund för politiska beslut inom de huvudmän som ansvarar för respektive utryckningsverksamhet.

Kommersiell service

Stat och kommun behöver samverka med det lokala näringslivet och det civila samhället för att skapa förutsättningar för en grundläggande kommersiell service utifrån den lokala bygdens förutsättningar. En risk är att inte alla ska få del av teknikutvecklingen.

Tekniklösningarna kommer att se olika ut beroende på var vi bor i landet, men ingen får ställas utanför dessa möjligheter.

I vissa glesbygder är förutsättningarna begränsade för att kommersiella aktörer ska kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Det statliga stödet till kommersiell service på landsbygden är därför viktigt. Kristdemokraterna vill också se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet.

På små orter behövs även betalningslösningar som innefattar tillgång till kontanter, till exempel genom att det finns uttagsautomater och möjlighet till kortbetalning. Det är också viktigt att utveckla betalningsmöjligheter via sms eller internet för att resa med kollektivtrafiken.

De små dagligvaruaffärerna och lanthandlarna utgör en viktig bas för servicen på landsbygden. Av demografiska skäl har många butiker på landsbygden fått svårare att investera i sin verksamhet eller tvingats lägga ner. Regeringen införde år 2015 ett särskilt driftstöd för dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden. I genomsnitt under åren 2018–2020 har 274 butiker fått del av stödet och fått hjälp att undvika nedläggning. Med tanke på butikernas nyckelroll för att hela Sverige ska leva anser Kristdemokraterna att stödet borde höjas och komma fler till del. Kristdemokraterna utökar därför satsningen och anslår 50 miljoner kronor mer än regeringen under 2022 och därefter 15 miljoner mer under 2023 och 2024. Medlen återfinns under anslag 1:1 inom utgiftsområde 19. Utöver att vi vill tillföra mer medel vill vi också att beräkningsgrunden för vilka krav som ska uppfyllas för att en butik ska kunna söka medel ändras i så måtto att avståndskravet till närmaste butik ändras från 10 kilometer till 9 kilometer och att omsättningsgränsen ses över.

Utöver dagligvarubutikerna är även drivmedelsstationer oerhört viktiga nav på landsbygden. För att säkerställa att fler av dessa får en rimlig chans att överleva finns det ett investeringsstöd. Kristdemokraterna avsätter 25 miljoner kronor utöver regeringen för detta ändamål. Detta återfinns inom anslag 1:1 inom utgiftsområde 19.

Vildsvinspaket

De stora vildsvinsstammarna skapar stora problem på många håll. Bönderna får betala det högsta priset då vildsvinen bökar upp åkrar och vallodlingar med stora skador till följd. Vildsvinen står också för ett stort antal viltolyckor i trafiken. 2020 registrerades 7 216 påkörningar av vildsvin. Endast rådjuren är upphov till fler trafikolyckor. Därutöver har många villaägare fått sina gräsmattor uppbökade.

Vildsvin orsakar stora skador, men omfattningen av skadorna och kunskapen om vildsvinsstammens inverkan på förutsättningarna för gröna näringar att verka är dåligt kartlagda. Kristdemokraterna avsätter därför 15 miljoner kronor årligen under utgiftsområde 1 anslag 5:1 för länsstyrelserna att inventera vildsvinsskador, följa upp lokal avskjutning och utbildning av jägare och jakthundar. Kristdemokraterna avsätter också 10 miljoner kronor årligen till Naturvårdsverket för att utveckla inventeringsmetoder för vildsvinsskador, i enlighet med deras nationella förvaltningsplan för vildsvin.

Ohämmad stödutfodring betraktas som en av de bidragande faktorerna till vildsvinsstammens ökning. Under 2021 presenterade regeringen en proposition (2020/21:183)

där länsstyrelsen föreslås kunna besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. De här besluten ska gälla för ett visst begränsat område och tid. Kristdemokraterna anser att det framför allt är felaktigt och överdriven utfodring av klövvilt som bör regleras. Partiet godtog propositionen men anser att en kontrollstation bör upprättas två år efter förslagets ikraftträdande. Kontrollstationen kan då ta fasta på publicerad forskning vars slutsatser fortfarande inväntas och dra lärdomar av erfarenheter som gjorts till följd av lagändringarna. Tyvärr innefattar de nya reglerna om förbud mot utfodring samtliga viltarter vilket riskerar att gå ut över vinterutfodring av till exempel älg och rådjur. Det går utan problem att hindra klövvilt från att få tillgång till utfodringsplatser som andra arter kan tillgå. Regleringarna bör vara begränsade till klövvilt. För att stödja och vägleda länsstyrelsernas arbete bör också nationella riktlinjer tas fram av Naturvårdsverket som anger vad man får utfodra med och med vilka metoder detta får göras.

Med hänvisning till smittorisker som kan göra sig gällande i anslutning till utfodring och åtel finns också anledning att utöver länsstyrelsen även ge Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) möjlighet att reglera utfodringen av vilt. SVA bör också kunna vidta andra nödvändiga åtgärder rörande viltet, i syfte att förhindra att smitta sprids mellan djur eller från djur till människa.

I sammanhanget ska tilläggas att det utöver vildsvin även förekommer övrigt klövvilt, i synnerhet dovhjort, som i delar av Sverige förökat sig explosionsartat med stora skador som följd. Ansökningar om skydds jakt har ökat kraftigt. Under 2019 behandlade Länsstyrelsen i Södermanland omkring 45 ansökningar om skydds jakt på dovhjort. 2020 var siffran nära den dubbla och allt tyder på att ökningen fortsätter i år. Det är angeläget att den nationella förvaltningsplanen för dovhjort uppdateras i relation till de stora skador som arten kan medföra för jordbruk i områden där den förekommer i hög koncentration.

Vildsvinspopulationen måste begränsas genom ökad jakt. Drönare med kameror skulle kunna bli ett effektivt hjälpmedel i jakten. Emellertid är detta idag förbjudet. Vi föreslår att jaktförordningen ändras så att det blir tillåtet att använda drönare vid vildsvins jakt.

Jakten på vildsvin begränsas av att det är svårt att sälja köttet. Idag krävs att vildsvinskött tas om hand av en vilthanteringsanläggning om det ska kunna säljas. Sådana är för få och de tar en stor del av eventuell förtjänst. Kristdemokraterna anser att jägarna lättare ska kunna sälja vildsvinsköttet. Det finns idag möjligheter för jägare att sälja kött från annat klövvilt direkt till konsumenter eller en lokal butik eller restaurang. Kravet på att vildsvinsköttet ska gå via en vilthanteringsanläggning bör slopas. Det ska alltid vara krav på att köttet ska genomgå trikintest och att det skall vara tydligt spårbart varifrån viltet kommer. Kristdemokraterna har under flera år föreslagit att staten utöver avgiften för test av förekomsten av trikiner bekostar eventuella cesiumtester för radioaktivitet (som i vissa delar av landet överskrider gränsvärdet). Regeringen har nu infört ett stöd för båda typerna av test, något vi välkomnar.

Vi föreslår också att jägare ska kunna sälja viltkött för ett belopp på upp till 45 000 kronor per år skattefritt, motsvarande fribeloppet för uthyrning av privatbostad. Regeringen bör snarast återkomma med förslag om hur detta ska ske på ett enkelt sätt för olika jägare, vare sig de bedriver jakt som hobby eller som näringsverksamhet.

Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att utreda om vildsvinsköttets väg från jägare till konsument kan förenklas, utan att riskera livsmedelssäkerheten. De

förslag som kom att framläggas inbegriper att jägare efter en kort kompletterande utbildning och kontroll av köttets trikinfrihet ska kunna sälja kött av upp till 10 vuxna vildsvin per år till privatpersoner i hela landet.

Anslagsförändringar

Kristdemokraterna avsätter ytterligare 10 miljoner under 2023 och 2024 för att bekämpa skogsskador från vilt, insekter och väder. En minskning med 20 miljoner på Skogsstyrelsens förvaltningsanslag föreslås i enlighet med tidigare avvägning från budgetpropositionen 2020. Kristdemokraterna säger nej till regeringens satsningar på laserskanning av skogs- och miljödata, vilket innebär besparingar på 12 miljoner. Kristdemokraterna säger också nej till regeringens flytt av medel från sakanslag till förvaltning motsvarande 18 miljoner kronor 2022–2024. Kristdemokraterna avböjer den höjning av förvaltningsanslaget till Skogsstyrelsen som avser administration av skogsutredningen motsvarande 40 miljoner kronor årligen. Sammantaget innebär detta en minskning av anslaget 1:1 Skogsstyrelsen med 89 mkr 2022, 80 mkr 2023 och 70 mkr 2024. Under anslag 1:2 Insatser för skogsbruket avsätter regeringen ytterligare medel till ”gröna naturnära jobb” motsvarande 68 mkr 2022. Kristdemokraterna motsätter sig även denna prioritering. Kristdemokraterna motsätter sig också de åtgärder relaterade till skogsutredningen motsvarande 770 miljoner kronor som avsätts under anslaget. Kristdemokraterna avsätter också en kraftsamling för kunskapsspridning och rådgivning om ökad tillväxt i våra skogar motsvarande 20 miljoner kronor årligen. Kristdemokraterna avböjer de 2 miljoner som avsatts för bidrag till Trästad Sverige. För att stärka skötseln av naturreservat avsätter Kristdemokraterna 200 miljoner kronor under 2023 och 2024. Totalt avsätter Kristdemokraterna under anslag Insatser för skogsbruket motsvarande 620 miljoner kronor under 2023, 550 miljoner kronor under 2024 och 750 miljoner kronor under 2024. Kristdemokraterna anser att reglerna behöver ses över när det gäller ersättning till djurägare som får sina djur dödade av rovdjur. För att finansiera detta föreslås att 10 miljoner kronor ytterligare anvisas till anslag 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. Startstödet för unga jordbrukare bör öka med 5 miljoner och därför ökas anslaget 1:8 Statens jordbruksverk med detta belopp. Dessutom övertar Statens jordbruksverk delar av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet vilket innebär en anslagshöjning med 35 mkr 2022 och 70 mkr under 2023 och 2024. Under anslag 1:8 avsätter Kristdemokraterna också 10 miljoner kronor för inrättande av ett nationellt kunskapsnav för animalieproduktion. Under anslag 1:11 sparar Kristdemokraterna 27 miljoner kronor årligen. För att stärka arbetet med upphandling och ursprungsmärkning föreslås att anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor utökas med 10 miljoner 2022 och 2023. Vi restaurerar också Norrlandsstödet till den nivå som gällde innan regeringen drog ned stödet 2020. Det innebär en höjning av stödet under anslag 1:17 med 14 miljoner kronor årligen. Under anslag 1:17 höjer Kristdemokraterna medlen till landsbygdsutveckling 2023–2027 med 1 miljard under 2023 och 2024. För att inrätta en jakt- och viltvårdsmyndighet avsätter Kristdemokraterna 50 miljoner kronor årligen under ett nytt anslag (99:1).

Magnus Oscarsson (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Larry Söder (KD)

Camilla Brodin (KD)

Magnus Jacobsson (KD)